

Nr 1 2021

KUSTPOSTEN

— *Organ för KA 2:s Kamratförening* —

KUSTPOSTEN

Organ för KA 2:s Kamratförening

Nr 1 2021 årgång 85

Utges av KA 2:s Kamratförening

Ansvarig utgivare: Peter Glimvall

Redaktionskommitté: Peter Glimvall, Olle Melin,
Bengt Jönsson, Ulf Sejlert
och MarinB info.

Layout: Dag Åshage
paul.assar@gmail.com

Omslagsbild:

Minutläggare öster om Öland

Kamratföreningen styrelse

Ordförande: Peter Glimvall
Vice ordförande: Rolf Lindén
Sekreterare: Lisbeth Landin
Vice sekreterare: Yvonne Wirbrand
Kassör: Sune Persberg
Ledamot och klubbmästare: Björn Wallmert
Suppleant och transportansvarig: Erling Holmberg
Suppleant: Olle Melin
Suppleant: Bengt Jönsson

Kamratföreningens adress

KA 2:s Kamratförening
Box 527
371 23 KARLSKRONA
Telefon: 073-182 80 47
epost: lisbet.landin@gmail.com
Postgiro: 9 80 67 - 2
Bankgiro: 5584-9483
Medlemsavgift: 150 kronor

Kamratföreningens utbud av KA-produkter

Slips KA 2	50:-
Livrem	120:-
Manchettknappar KA och Marinen	150:-
KA 2 Idrotthistoria, Nattlig patrullorientering Eskil Nyström och Marinens Hemvärnsmusikkår Kasset	30:-
Vykort Kungsholms fort (4 st)	10:-
Vykort Rosenholm (3 st)	10:-
CD Karlskrona Kustartilleriregemente	100:-

Bildhäfte om KA 2 förläggningsplatser

Häftet kostar 60 kr och vill Du ha det hemskickat tillkommer porto om 10 kronor. Du kan beställa genom att sätta in 70 kr på postgiro 97 05 88-0

Gräsvik och dess historia

Boken kostar
60 kronor plus porto

Befästningspark Karlskrona

Boken kostar
50 kronor plus porto

KA 2-boken
kostar 100 kronor
plus porto
60 kronor

Ring kassören Sune Persberg för beställning
telefon 070 751 1644

Varorna levereras, när betalning skett.

Om varorna skickas tillkommer porto minst 20 kronor.

Plusgiro: 98067 -2

Bankgiro: 5584-9483

KA 2 kamrater

Det ljusnar vid horisonten: Denna ledare skrivs i slutet av månaden maj i en väderlek som mera påminner om slutet av mars eller början av april. Blygsamma temperaturer, blåst och regn, visserligen omväxlande med sol och viss värme i lä, men långt ifrån de temperaturer vi är vana vid när första sommarmånaden står för dörren. Men trots detta så känns det ändå som en påtaglig ljusning vid horisonten som indikerar löften om en bättre framtid. Vaccinet är här och de flesta av oss som tackat ja till att vaccineras har fått minst en spruta när Kustpostens sommarnummer nu ligger framför er. Flera är säkert också färdigvaccinerade (för denna gång) och kan börja återgå till ett liv som påminner om det vi levde före det att pandemin slog sina lömska klor över jordklotet.

Även kamratföreningens aktiviteter har tvingats ligga nere under hela våren med undantag för styrelsemöten. Detta har inneburit att årsmötet uppskjutits och att vi för andra året i rad har fått ställa in vår militärkulturhistoriska resa (vårresa) som vi planerat till garnisons- och trästaden Eksjö. Men med den ljusning vi nu ser vid horisonten så har vi påbörjat planeringen för att kunna genomföra ett kombinerat höstmöte den 30 oktober då vi håller vårt uppskjutna årsmöte och samtidigt högtidlighåller minnet av vårt regemente som för 21 år sedan lades ned. Detta skulle markeras förra året, men fick som så mycket annat skjutas på framtiden. Se även separat annons längre fram i tidningen. Missa inte detta tillfälle att träffa kamrater och tillsammans hylla minnet av regementet i våra hjärtan. Låt KA2-andan återuppväckas och göras levande igen, om så endast för en dag (denna gång).

Att det finns en ljusning vid horisonten kände jag också när jag hade möjlighet att lyssna till Marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslum och hennes webbsända föredrag den 20 maj med titeln: **Den svenska marinen – kursen framåt!** Jag hade turen att i tid koppla upp mig digitalt då utsändningen begränsades till 100 deltagare. Under en knapp timme beskrev Marinchefen sin vilja och hur hon ser på Marinens framtid och roll i försvaret av Sverige kopplat till tre hotbildningsnivåer och de operativa grundprinciper som marinen då skall verka i. Dessa är i lägsta hotbildningsnivån sjöövervakningsoperationer, därefter i ett skärpt läge sjöfartsskyddsoperationer och slutligen när kriget är ett faktum kustförsvarsoperationer. Kustförsvarsoperationer definieras av Marinchefen som operationer som påverkar angriparens förmåga att landstiga och försörja sina styrkor över hav. Är det fler än jag som tänker på Kustartilleri och Amfibiesystem som en ovärderlig tillgång och förutsättning för en framgångsrik Kustförsvarsoperation? Marinchefen redovisade också det planerade fartygsbeståndet bestående av en del nyanskaffningar som exempelvis ubåtarna Skåne och Blekinge, Signalspaningsfartyget Artemis och fyra nya Ytstridsfartyg.

Som avslutning på sitt föredrag gav Marinchefen en kort redovisning av planeringsarbetet inför nästa års firande av Marinen 500 år som skall gå under rubriken ”500 år av hav, människor och konflikter”. Jubileumsåret kommer att inledas i Karlskrona under Marinstridsdagarna vecka 4 och pågå under i princip hela året. En historisk höjdpunkt kommer att

bli örlogsbesöket i Hansestaden Lübeck i slutet av maj då Marinchefen kommer att medfölja skonertdivisionen och manifestera ursprunget för Marinens första örlogsfartyg som Riksgrundaren Gustav Vasa köpte av Hansan. I Karlskrona kommer firandet att nå en höjdpunkt den 12-14 augusti då Marinens dag firas. Mer om 500-årsjubileumet i separat artikel längre fram i tidningen.

En annan händelse som känns som en ljusning vid horisonten är att Älvsborgs amfibieregemente (Amf4) skall återuppträda och enligt plan invigas den 1 oktober i år. Därmed kommer vi åter att ha två amfibieregementen i Riket, Stockholms amfibieregemente (Amf1) på Ostkusten och Älvsborgs amfibieregemente på Västkusten. Äntligen går utvecklingen åt rätt håll. Nu väntar vi på att även Sydkusten skall få sitt amfibieregemente. I Skåne och Blekinge finns några av landets största och mest frekventa hamnar, här finns kortaste avstånd till den mäktige grannen i Öst och inte minst, här finns Marinbasen och huvuddelen av Flottans fartygsbestånd. Här finns redan förband på kompanivå med uppgifter kopplade till basskydd, skyddsstyrkor, underhållstjänst och bättjänst. Detta tillsammans med välutbildad personal, goda utbildningsbetingelser och förlägningsplatser såväl i skärgård som på fastland kan utgöra en kärna att påbörja uppbyggnaden av ett amfibieförband. Med andra ord, här finns förutsättningar för att bygga vidare på förmågan till att genomföra framgångsrika kustförsvarsoperationer om det värsta skulle inträffa.

Kamrater, när ni läser detta stundar inom kort midsommaren med alla löften det brukar innebära, att umgås med familj och goda vänner i naturskön omgivning, god mat och dryck, dans runt midsommarstången, ljumma vindar och ljusa kvällar. Min förhoppning är att ni tillsammans med era nära och kära kan få en så fin midsommar och sommar som det bara är möjligt, att ni har god hälsa och att vi alla snart kan lägga denna fruktansvärda tid bakom oss och som vi alla hoppas att vi aldrig skall behöva uppleva igen. Jag och styrelsen ser också fram emot att vi under hösten kan återgå till normal verksamhet och att vi i slutet av oktober kan träffas igen! Jag hoppas att ni liksom jag nu kan se att det börjar ljusna vid horisonten.

Jag önskar er alla och era anhöriga en riktigt skön och avkopplande sommar och hoppas på återseende den 30 oktober när vi högtidlighåller minnet av KA 2.

Peter Glimvall

Marinbasen mot visionen

Marinbasen har sedan 2014 idogt arbetat utifrån målbilden att samordna marin logistik under en ”hatt”. Genom marina logistikstudier, operativa diskussioner samt ett allmänt uppvaknande och en numera utbredd förståelse för logistikens betydelse för den marina striden är vi nu bara ett par steg från målet. Försvarsbeslutet tydliggör detta genom delbeslutet att införa ett sjörörligt logistikkoncept med två marina basbataljoner. Ankaret är således bojat!

För att realisera detta har vi på Marinbasen påbörjat ett omfattande arbete för att skapa en stabil plattform inför kommande transformering av nuvarande förband. Vi får inte tappa bort var vi är längs vägen mot vad vi skall bli och då behöver vi tydliga mål baserade på stabila grundförutsättningar.

”Ett starkare försvar – möter varje hot, klarar varje utmaning”. Så lyder Försvarsmakten vision och därmed också Marinbasens vision. Att styra mot en vision kan liknas vid att sikta mot stjärnorna och nå trädtopparna. Vårt gemensamma ansvar är att se till att Marinbasens verksamhet bär mot visionen. För att vi ska lyckas med det tar vi avstamp i FM gemensamma värdegrund samt FM uppförandekod, dessa utgör

den absoluta basen för att vi gemensamt ska nå framgång. Vi har dessutom tagit fram en tydlig bild av varför vi finns till, vilken grundar sig på det självklara, att utan Marinbasen stannar marinen, som vi har omsatt i ”Vi skapar marinens förmåga till verkan och uthållighet”. Detta är den verksamhetsidé som vi anser bär mot framtiden.

Vad det egentligen handlar om är att skapa en gemensam marin krigsföringsförmåga, vilket Marinchefen tydligt beskriver i sitt inriktande dokument, MC vilja. Vi kan konstatera att vi har en stor utmaning framför oss, vi ska tillväxa utan att tappa förmåga längs vägen mot målet, vi ska successivt bli starkare.

Om vi ska klara det måste vi förhålla oss till att utvecklingen ska ske i enlighet med de tre pelarna i krigsföringsförmågan: fysiska, konceptuella och moraliska faktorer, i syfte att uppnå en högre operativ effekt. Genom att utveckla dessa parallellt, stärker vi vår möjlighet till växelverkan mellan de tre faktorerna och bidrar till största möjliga effekt längs hela konfliktskalan. Världen förändras konstant och vi måste hela tiden hantera alla risker och tillvarata möjligheter som dyker upp.

Dessa 5 T sammanfattar på ett bra sätt att vi måste fortsätta leverera det vi kan redan nu samtidigt som vi skapar ökad operativ effekt genom förbandstillväxt. För oss är detta den absolut största utmaningen, att på vägen mot nya mål oavbrutet leverera enligt dagens krav, marinen får inte stanna.

Marinbasen skapar marinens förmåga till verkan och uthållighet

På Marinbasen har vi valt att inledningsvis fokusera på de moraliska faktorerna, dels för att vi kan påverka dessa omedelbart, dels för att vi är den del av marinen där den största förändringen kommer att ske. Att bibehålla verksamheten, att förändra organisationen och att samtidigt öka effekten kräver en tydlig vilja, en gemensam grund att stå på, ett tydligt ledarskap i alla led och en gemensam uppfattning om målet. För att skapa oss det utgår vi från ÖB:s tidigare 4, men numera 5, T. Trovärdighet, Tillammans, Tröskeffekt, Tillgänglighet och Tillväxt.

Håkan Nilsson

Marinchefen och Bengt Andersson från webbsändningen, som berörs i Peter Glimvalls ledare

Utan samband ingen ledning

Samband mellan olika funktioner inom förbandet och övriga marinen är kanske en av de viktigaste funktionerna. För sambands- och ledningsoperatörerna är ubåtsjaktövningen ett bra tillfälle att öva förmågan.

Marinbasens sambandspluton övar inom ramen för ubåtsjaktövningen där förbandet övar b.l.a. ledningsförmågan. I denna och i alla andra övningar är uppgiften att säkerställa att det finns samband- och ledningsförmågan för chefer och alla andra delar av förbandet. I uppgifterna ingår att tillse att bl.a. radio, radiolänk, dator- och tele nätverk upprättas.

Förbandet Marinbasen är ett rörligt förband som rör sig längs kusterna för att så snabbt som möjligt kunna leverera förnödenheter till de stridande enheterna ute till sjöss. Det ställer så klart krav på hela förbandet att vara lösningsorienterade och agera snabbt när ny plats ska upprättas. För sambandsplutonen innebär det att på smidigast sätt kunna förflytta sig och upprätta förbindelser i nytt område på kort varsel.

- Det är en fördel och en nödvändighet att operatörerna är tekniskt- och praktiskt lagda, säger Tony Gustavsson, ledningssystemchef.

I uppställda containrar sitter operatörerna och tar emot och vidarebefordrar meddelanden i olika former av nätverk. Det råder ett lugn just nu, allt är uppe och snurrar och sambandscontainern kan egentligen skötas av en person när allt fungerar. Men helt plötsligt kan förutsätt-

ningarna ändras och tempot blir ett annat. Order kan komma att omgruppera till annan plats och arbetet med att ta ned och förflytta alla delar ska kunna göras effektivt, även i mörker.

- Det är ett väldigt omväxlande arbete, man ska kunna köra lastbil, truck och kunna lyfta saker samtidigt som djup kunskap måste finnas inom exempelvis data- och telenätverk, säger Oliver Bengtsson, sambandsoperatör.

Ny plats för masten

Order för förflyttning av en radiolänkmast har precis emottagits och Benjamin Nilsson och Oliver Bengtsson påbörjar uppdraget. De jobbar snabbt och effektivt. Arbetet är synkat mellan dem och det märks att de har gjort det många gånger tidigare. Det tar inte många minuter innan allt är packat och klart för förflyttning. Både Oliver och Benjamin ingår i sambandsplutonen har utbildning från GU med inriktning samband. Oliver har fått sin utbildning i Karlskrona och Benjamin har sin grund från FMFS i Halmstad. Logistikkompaniets sambandsplutonen i Karlskrona har varit något underbemannade tidigare men kan nu se en positiv trend där fler söker.

- Det känns väldigt kul att vi snart blir några fler, säger Oliver Bengtsson och syftar på att det från nuvarande värnpliktskull kommer flera till plutonen snart.

Joakim Nordstrand

Oliver Bengtsson och Benjamin Nilsson från Marinbasens sambandspluton monterar ned en radiolänkmast för förflyttning

Arbetet med att ta ned masten går smidigt och det tar inte många minuter, innan hela vagnen är på väg till annan plats

Marinbasen är ett rörligt förband och förflyttning av delar eller hela förbandet ska kunna göras med kort varsel

Foto Joakim Nordstrand

Styrelsen för KA2 Kamratförening

Bengt Jönsson

Förbandsförvaltaren Marinbasen, grad Flottiljförvaltare.

Som Förbandsförvaltare ingår man i förbandsledningen och deltar i ledningsgruppen. Som förbandsförvaltare har man en rådgivande roll och stödjer förbandschefen, fram-

förallt i frågor som rör förbandets specialistofficerare.

I skrivande stund, den 7 maj, fattade överbefälhavaren beslut om att trebefälssystemet slutligen ska implementeras. Systembilderna för yrkesofficerarna infördes redan 2008 efter anvisningar från riksdagen, men har inte riktigt fått genomslag och det har saknats ett slutdatum. Nu är det satt till 1 januari 2023.

Vad är trebefälssystemet?

Trebefälssystemet delar upp befälen i tre kategorier: officer, specialistofficer och gruppchefer. Det ger en renod-

ling av roller, ansvar och uppgifter. Kategorierna har olika målbilder, man samarbetar i befälsteam där rollerna bidrar med olika djup i kunskaper och förmågor.

Officeren utövar ledarskap och ledning av den väpnade striden på alla nivåer. Det innebär att leda och planera som chef eller som chefs beslutsstöd vid insatser och produktion på alla nivåer samt för att utveckla den samlade militära förmågan. Officeren är ämnad för tjänstgöring på högre nivå vilket kräver en hög rörlighet för att åstadkomma bred erfarenhet.

Officerprogrammet är en treårig högskoleutbildning som leder till en officersexamen.

Specialistofficeren har en specialiserad expertis för att verkställa och leda den väpnade striden med lägre förband. Det innebär fortsatt fördjupning inom typförband eller kompetensområde samt utbildning av förbandsdelar och gruppbefäl, soldater eller sjömän. Specialistofficeren är ämnad för att utveckla de militära kärnkompetenserna vilket kräver fördjupning och kontinuitet under lång tid.

Specialistofficerare utbildas under tre terminer (1,5 år) på någon av Forsvarsmaktens skolor runt om i landet.

Gruppbefäl har ansvar att leda soldater och sjömän i krigsförbanden eller ansvara för kvalificerade materiel-system – nationellt och internationellt.

Den första musikpaviljongen byggd 1905

Klart för allsång. Åke Dohlin, kårchef 1960 – 1973 ger direktiv från Snäckan

Konsert i Hoglands park

I en annons i Carlskrona Weckoblad den 25 augusti 1827 kan man läsa;

I morgon söndag uppförer Kongl Sjö Artilleri-Corpsens hautboister Harmoni-Musique uti Hoglands Park ifrån kl 5 till 8 e m., och tillfaller inkomsten de Brandskadade uti Borås.

Annonstexten ovan är den äldsta annons om musik i Hoglands park, som jag hittat. Uppgifter finns, att redan på 1810-talet det skulle förkommit konserter i parken. Konserterna i Hoglands park fortsatte till omkring 1985, då de flyttades till Blekinge museums gård (Grevagården), där de fortfarande förekommer, dock i betydligt mindre omfattning än tidigare.

De flesta i svenska flottan har säkert hört talas om Hoglands park, Karlskronas vackra stadspark. Namnet Hoglands park kommer från ön Hogland i finska viken, där ett berömt sjöslag mellan Sverige och Ryssland stod den 17 juli 1788. Sverige firade seger i slaget, men egentligen blev det oavgjort.

Från början var parken en havsvik, Engiamaren, som låg som en vik på norra Trossö. Karlskronaborna använde området som soptipp långt in på 1700-talet och från 1756 och några decennier framåt utfylldes maren med sprängsten från dockebygget på varvet. Redan på 1700-talet planterades träd runt parken och nuvarande utseende kom till omkring 1860 med smärre förändringar till våra dagar. Omkring 1870 byggdes ett schweizeri i parkens södra del.

Den första musikpaviljongen kom till 1905 och ersat-

Flottans musikkår framför musikpaviljongen omkring 1910. Dirigenten Ferdinand Heimdahl i mitten första raden. Till höger om honom en legendarisk musiker, Frans Nilsson, BasNisse, som var flaggtrumslagare i två omgångar

Ännu en bild på musikkåren framför paviljongen, nu omkring 1930. Dirigenten Georg Riungvall syns i mitten av första raden och till höger om honom flaggtrumslagaren Riego Åkerberg

Schweizeriet i Hoglands park

Karl XIII. Statyn är framställd av Johan Niklas Byström Foto Olle Melin

tes 1944 av den välbekanta Snäckan, som revs 2013. Den nyuppförda byggnaden, som finns idag, är ingen musikpaviiljong.

I parkens norra del finns en marmorstaty av Karl XIII, skänkt till flottan av änkedrottningen Josefina. Den var från början avsedd för Skeppsholmen, men flyttades till Karlskrona, där den länge låg i en låda i Mönstersalen, innan den sattes upp 1902. Karlskronaborna kunde inte tänka sig att placera en staty av Karl XIII före Karl XI, vars staty på Stortorget kom till 1897.

Så tillbaka till musiken. Det är åtskilliga hundratals musikstycken, som genom åren framförts i parken. Under 1900-talet hade konserterna en viss ordning på musikstyckena, en tradition som numera omfattar man börjar och slutar med en marsch. Efter marschen framfördes en uvertyr av kompositörer som Johann Strauss, Rossini, Offenbach, Franz von Suppé med flera. Så följde en konsertvals, några karaktärsstycken, kanske ett potpurri från någon operett eller musikal, någon svensk musik för att innan slutmarschen spela något ut den lättare repertoaren.

Som exempel på ett program. Den 12 juli 1905 invigdes den gamla musikpaviiljongen och då spelade Flottans musikkår under Ferdinand Heimdahl följande:

- 1 Vakt för Svea, marsch av Vaerndt
- 2 Ouvertyr "Fest", Latann
- 3 Potpurri ur Mefistofeles, Boito
- 4 Vals, Gunnel Th Munther
- 5 Frühlings-Erwachen, E Bach
- 6 Polka, "Des Clowas", Aller
- 7 Lefve Öfversten, marsch av Lundvall

Det enda jag känner till om musikstyckena är namnet Lundvall, om det nu är samma Lundvall, som komponerat Södermanlands regementes marsch och namnet Latann, en tysk som komponerat Kronobergs regementes marsch.

I augusti 1963 gjorde Sveriges radio en serie, där fem militärmusikkårer gjorde en konsert med titeln Marsch till... och så kårens konsertplatser. Ansvarig för programmen var marschkonässören Bo Ancker. Sist ut var Flottans musikkår i Karlskrona, som genomförde en konsert under namnet *Marsch till Hoglands park*. Dagen till ära marscherade musikkåren runt i Karlskrona och marschen samlade så många människor, att parken fylldes av åhörare. Dagen till ära hade dirigenten Åke Dohlin komponerat en marsch just med namnet *Marsch till Hoglands park*, i vilken musikkåren sjöng en text skriven av flaggtrumslagaren Alf Sigurdson.

I rådande pandemi ligger Marinens musikkår lågt och många Karlskroniter väntar på att få lyssna till Marinens Musikkår igen.

Olle Melin

Arkivbilder

Hoglands park med musiksnäckan i bakgrunden. Foto Olle Melin

Avtryck i Karlskrona av Fredrik Henrik af Chapman

Foto Ulla och Olle Melin

är är det, som de flesta vet, 300 år sedan den store skeppsbyggmästaren och varvsamiralen Fredrik Henrik af Chapman föddes. I ett antal artiklar sedan 2019 har detta uppmärksammats i vår tidskrift.

Jag har här med hjälp av en bildkavalkad beskrivit företeelser, som påminner om af Chapman i örlogsstaden Karlskrona, där han var verksam från 1781 fram till sin död 1808.

Olle Melin

Varvschefsostället vid Gröna gången på stadsdelen Västerudden byggdes 1782, då Chapman flyttade in. Varvschefsostället kallas om många sammanhang för Chapmansostället och kom till på så sätt att amiralen af Trolle beordrade dåvarande varvsamiralen Karl Tersmeden att uppföra byggnaden jämte de två annexen, som sedermera kom att kallas Ekipagemästarostället det södra och Tygmästarostället det norra. Vad, som med tydlighet framgår av Tersmedens memoarer, är, att han och Chapman aldrig blev några såta vänner. Här avled Chapman 1808. Varvschefsostället är det stora huset i mitten av bilden.

I samband med att varvschefsostället uppfördes öppnades en port för tillträde till Örlogsvarvet. Porten kallas i dagligt tal för Chapmansporten.

Dess rätta namn är Varvsport 14. Det första som möter den, som tar port 14 in till varvet är en maskaron, d.v.s. en teatermask, tillverkad av Johan Törnström. Det är tragedins mask Törnström har snidat och den sura minen skulle påminna Chapman om ett lönesamtal med Törnström, som var missnöjd med lönesituationen. Det är med all säkerhet en skröna bra att ha vid guidningar.

Chapman hade för egen räkning på Skärva låtit bygga ett gravkapell nära stranden vid Danemarksfjärden. Eftersom Chapman

år 1806 sålde egendomen, blev han inte begravd där, utan han begravdes på Augerums kyrkogård cirka 12 kilometer nordost om Karlskrona centrum.

Skeppsbyggmästaren och varvsamiralen Fredrik Henrik af Chapmans originella lantställe vid en vik strax väster om Karlskrona byggdes åren efter

1785. Den 8 juni detta år köpte af Chapman egendomen och han var vid tillfället 64 år. Upphovsmannen är troligen Chapman själv, med inspiration från överamiralen Carl August Ehrensvärds nyklassicistiska idéer och med hjälp av amiralitetsbildhuggaren Johan Törnström. Chapman själv hävdar, att hans chef, generalamiral Henrik af Trolle, var den som givit honom tillstånd att bygga. Denna uppgift får man dock ta med en nypa salt, eftersom Trolle hastigt avled i maj 1784 och då efterträddes av af Chapmans gode vän Carl August Ehrensvärd. Troligen nämns af Trolle som ett slags legitimitet för af Chapmans och Ehrensvärds lustfyllda utsvävningar med bygget. Chapman fick också tillstånd att använda Kronans material och arbetskraft. Med Karlskronaspråket så "bärgade" man virket från varvet. Kung Gustav III hade framfört önskemål att titta närmare på af Chapmans bondestuga och man kan tänka sig, att Chapman var nervös inför besöket. Rykten säger, att kungen, när han såg stugan, gav Chapman en örfil. Detta skulle kunnat vara slutet, men efter en kvälls festande, slutade det hela med att Chapman fick pension och lön livet ut. År 1806 sålde af Chapman Skärva och flyttade tillbaka till varvschefsostället på Västerudden.

I husets enda rum på övervåningen hade Chapman sitt arbetsrum och med hjälp av en kikare sades han kunna se, hur verksamheten på Örlogsvarvet fortlöpte. Detta är säkert också en skröna.

Den stora planen mellan Trossö och Stora Björkholmen har fått namnet Chapmans plan och tillkom genom utfyllnader, som

startade i och med byggandet av Femfingerdockorna. Vi Karlskroniter använder aldrig namnet Chapmans plan. För oss är planen alltid Oskuldsparken. Namnet Chapmans plan tillkom förmodligen 1925. Adressen för husen på Björkholmens östra sida vid planen var fram till 1925 Chapmansgatan.

Chapmansgatan är den sydligaste gatan ost-västlig riktning på den del av Björkholmen, som är bebyggd med bostäder. Gatunamnen på Björkholmen tillkom på 1860-talet och Chapmansgatan, som i sin helhet går längs varvsmuren, fick namnet Fängelsegatan efter det stora kronofängelset, som stod färdigt 1860. Fängelset togs ur bruk 1914, varefter det byggdes om till lägenheter och från 1925 tills rivningen 1969 fanns i de gamla fånglokalerna cirka 85 lägenheter för varvsarbetare. I samband med inflyttningen bytte man från Fängelsegatan till Chapmansgatan.

På fotot syns en skolbyggnad, som från början hette Karlskrona Högre Allmänna Läroverk. Ett antal organisationsändringar m.m. har medfört namnändringar, men sedan 2001 heter skolan af Chapmansgymnasiet. Huset byggdes i två våningar och var klart 1882. Åren 1933 – 1935 byggdes den tredje våningen.

af Chapman II som logementsfartyg utanför Aspö i början av 1900-talet. Arkivbild.

Bilden visar en skolbyggnad som stod klar 1881 och då fick namnet Chapmansskolan. Här skedde undervisning för de första två åldersklasserna, den s.k. småskolan. I Karlskrona kallades skolan Møljen och byggdes vid det som en gång var strandkant. Det låg förmodligen en eller flera möljar där en gång i tiden (Mölj är detsamma som upplag vid vatten). Skolan lades ned 1970, men hade då fyra år tidigare döpts om till Dockeskolan. Femfingerdockorna ligger omedelbart innanför varvsmuren. Skolan, som i dag är lägenheter, ligger 200 till 300 meter öster om 17:s port.

Vid örlogsvarvet i Karlskrona har byggts två fregatter med namnet af Chapman. Den första sjösattes 1803 som nybygge nr 167 och den andra (bilden) 1830 som

nybygge 203. af Chapman II var utrustad med 36 kanoner men nedrustades till korvett 1854 till 26 kanoner. Hon slopades 1884 och gjordes om till logementsfartyg. Bl.a. användes hon som sådant av det nyupsatta förbandet KA 2 vid ytterförläggningarna på Aspö Mad och Almö, innan bebyggelsen på dessa läger var klar. Arkivbild.

En örlogsstad håller sig självklart med en sjöscoutklubb. Klubben i Karlskrona heter Sjöscoutklubben af Chapman och de höll i många år till på Stumholmen, bl.a. i den långa, låga längan på norra Stumholmen. I samband med att marinen lämnade Stumholmen 1989, flyttades delar av längan till Dragsö väster om huvudön Trossö, där klubben huserar även i dag. Arkivbild.

Matsalen inom Trolleområdet heter af Chapman, det finns en Rotaryklubb, som heter af Chapman och självklart finns en pizzeria med namnet.

Lernacken

KA kurs 1962 vid Lernackens fyr i maj 1962

Lernackens fyr 2003

Lite kustartillerihistoria

När kustartilleriet sattes upp den 1 januari 1902, så övertog man alla de befästningar, som tidigare funnits inom flottans och i viss mån arméns ansvarsområden. Våldigt många av befästningarnas kanoner var gamla fartygskanoner och så blev också fallet med många av de anläggningar, som kom till under första hälften av nittonhundratalet, visserligen med inslag av kanoner tillverkade för kustartilleriets batterier.

Först på 1950-talet började man tänka i banor av enhetlig framställning av olika vapensystem. För kustartilleriets del var 10,5 cm kanon m/1950 den första serietillverkningen. Det handlade om tre anläggningar i Stockholms skärgård – Nåttarö, Bodskär och Arholma. 10,5 cm-kanonen var en helautomatisk, snabbskjutande kanon, dyr i anskaffningen och som p.g.a. automatiken krävde stora anläggningar.

Utredningar konstaterade, att det skulle vara tillräckligt med en kaliber på 7,5 cm, detta med hänsyn till de olika flottornas utveckling. På detta sätt fick man ekonomiskt utrymme för att stort antal anläggningar. Mellan åren 1960 och 1975 tillfördes inte mindre än 30 batterier, från Ljugarn på Gotland 1960 till Vindalsö vid Sandhamn 1975.

Själv hade jag nöjet att tjänstgöra vid fyra av batterierna, batteri Ljugarn, där KA 2 lånade batteriet, innan de

första batterierna i Sydsverige stod klara, batteri Karlshamn 2, där jag var krigsplacerad som chef och utbildade soldater under tre år, batteri Malmö, där jag var krigsplacerad under ett antal år och genomförde repetitionsövningar, särskilda befälsövningar och ett stort antal fältövningar. Slutligen batteri Järnavik öster om Karlshamn, där batteriet ingick i den spärrbataljonen, där jag var chef 1976 – 1980. Jag väljer batteri Malmö för den fortsatta artikeln.

Batteri Malmö (MÖ)

Lördagen den 5 maj 1962 stod undertecknad som flaggkadett tillsammans med mina kurskamrater på Lernacken söder om Limhamn och hörde vår taktiklärare Torbjörn Ottosson berätta om, att här skulle anläggas ett nytt 7,5 cm batteri. Jag minns, att han frågade, om någon i kursen ville bli chef för detta, när det var klart, men jag minns inte, om någon svarade ja. På Lernacken fanns en fyr, ett kulsprutevärn och mängder av fyllnadsmassor från kalkbrottet i Limhamn.

Den 1 juli 1967 var batteriet klart att ingå i krigsorganisationen och jag blev den lyckliga att bli förbandets första chef. På sensommaren 1967 fick jag möjlighet att tillbringa en vecka i Malmö för att lära mig anläggningen och besöka ett antal försvarsenheter, som jag i fortsättningen skulle samverka med.

7,5 cm pjäs m/57

Stridsledningsutrustning

Lasermätare

Centralinstrument 710 med elldlednings- Stötvågsdörr periskop

Verkstaden

Batteriet var nr 11 av de 30 batterier, som byggdes i landet från 1960 till och med 1975. Batteriet ingick i serie 2 och parallellt byggdes en exakt likadan anläggning i Svar-te utanför Ystad, batteri YD 2. Serie 2 skilde sig från serie 1 genom ett annat utseende av elldledningsplatsen samt en del moderniseringar av vunna erfarenheter från serie 1.

Batteriet hade till uppgift att bekämpa företag mot Malmö i Flintrännan och Trindelrännan.

Batteriet bestod av cirka 90 man, av vilka 50 rymdes i huvudanläggningen och 7 i varje pjäs, Trots en modern berganläggning fick ändå att antal soldater bo i tält på ytan.

Batteriet bestod av tre pjäser med en skottvidd på drygt 12 000 meter. I elldledningsplatsen fanns artillerieldledning 710 bestående av centralinstrument, ci, 710 och en radar PA 39, som var en kombinerad spanings- och elldledningsradar. I övrigt fanns alla de faciliteter, som erfordrades i en modern anläggning från 1960-talet. Skydds-nivån var hög, den högsta som fanns på någon anläggning i försvaret vid denna tid. Modernt kök, verkstad, kraftcentral och luftförsörjningsrum bäddade för trivsel i anläggningen. De första åren fanns inget färskvatten, utan vattnet, som brunnen gav, fick renas i så kallade evaporatorer. Vattnet är dock så kalkhaltigt på Lernacken, att aggregaten hade svårt att fungera och så

småningom drogs färskvatten in från Malmö stads ledningsnät.

Som komplement till artillerieldledning 710 fanns en bunker med lodbasmätare. Mätaren byttes på 1970-talet ut mot en lasermätare.

Inom området fanns också en kustbevakningsradar ur flottan med en egen liten bergumsanläggning.

En speciell historia i såväl batteri Malmö som i Ystad 2 var en marklutningskorrektör, som fanns i s-platsen. Båda batterierna stod nämligen på sådan mark, att man befarade förskjutningar i marken vid kraftig eldgivning.

Jag hade förmånen att öva batteriet under två KFÖ, 1968 och 1972 samt en Särskild övning för befäl 1970. Jag var också med som förbandsinstruktör vid övningen 1975.

Artilleriskjutningar var svåra att genomföra och vid övningarna 1968 och 1972 gick det inte alls, varför vi fick åka till Karlshamn (Sternö) för dessa moment. Men 1975 sköt förbandet tidigt en morgon åt sydväst med gott resultat. Svårigheterna berodde på att 1968 och 1972 flög man fortfarande från och till Bulltofta dygnet runt och detta tillsammans med många flygningar till och från Kastrup gjorde att säkerheten inte kunde upprätthållas. Till detta kom alla lastbilar från kalkbrottet, som redan i gryningen började köra strax bortom eldrören. Vid övningen 1975 var Bulltofta nedlagt och vi kunde innan

Köket

Maskincentralen

Expeditionen

Bunker med lasermätare, tidigare lodbas

Bakom huset döljer sig 3.pjä. Obs Flottans kustbevakningsradarstation brobygget i bakgrunden

lastbilarna började tippa sin last genomföra skjutningen i samband med soluppgången.

Den enda skjutriktning, som kunde användas var åt sydsydväst. Cirka 9 000 meter ut från batteriet låg Lillegrund och det var för mig att lägga ut målbanorna antingen söder eller norr om grundet. När skjutdagen närmade sig blåste styv kuling och jag gav frihet åt skepparen på målbåten att själv välja målbanda. Han valde den, som gick norr om grundet, varför skjutningarna kom att ske på cirka 7 000 meters avstånd. Med en direktlinje till tornet på Kastrup och radiokontakt med målbåten kunde batteriet genomföra en mycket bra skjutserie.

Jag kan i detta sammanhang inte undvika att ge batteriets personal en mycket stor eloge. Huvuddelen av soldater, som kom till repövningen 1968 var från de åldersklasser jag utbildat på batteri Karlshamn 2 och när jag kom till förbandet 1975 dominerades manskapet av samma grabbar, som jag haft i Karlshamn på 1960-talet och vid repövningarna 1968 och 1972. 90% av soldaterna kom från Malmöområdet och de var stolta över anläggningen, som skulle försvara deras hemort. En dålig batterichef kan man i värsta fall stå ut med, men dåliga kockar är en katastrof. Vid första repövningen oroade jag mig just för det förhållandet, men mina farhågor kom på skam. Koktrosschefen var i det civila krögare på Ringsjöhus, 1.kocken var chef för cateringen på Sturup och kockarna, två stycken, var konditor respektive plåtslagare på Kockums. Den sistnämnde flöt fint in i gänget som potatisskalare, diskare, städare m.fl. servicefunktioner.

Konditorn serverade nybakade danska wienerbröd varje morgon.

Från början var batteriet ett enskilt förband direkt under en chef ur armén, men kort tid efter övningen 1968 organiserades Spärrkompani Malmö med batteriet och de fyra minspärrtropparna i Malmö och Limhamn som underställda enheter. Så förblev organisationen till slutet år 2000, då Spärrkompaniet utgick ur organisationen. Batteriet var tillsammans med batteri Ellenabben på Aspö de sista 7,5 cm-batterierna i Skåne och Blekinge, som försvann.

År 2002 revs batteriet i sin helhet. Några väsentliga och organisationsbestämmande delar omhändertogs av Marinmuseum för eventuellt kommande utställningar.

I framtiden kommer det inte att finnas något serie 2-batteri som besöksanläggning. Av de 30 batterierna kommer nr 2 Havstoudd på Hemsön utanför Härnösand (serie 1), nr 3 Oxelösund, Femöreshuvud (serie 1) samt nr 23 Ellenabben på Aspö (serie 3) att bevaras.

Strax innan raseringen gjorde jag en omfattande fotodokumentation av batteriet och några av dessa bilder finns med i artikeln.

Olle Melin

Foto: Olle Melin

Radar PA 39, PPI samt observationsperi-skop

Nedgång till huvudanläggning. Bakom kupolen finns radarantennen

Nedgång till huvudanläggning. Bakom kupolen finns radarantennen

Tsarens besök blev kustartillerichefens död

en dagstidning från den 28 juni 1909 stod under rubriken Morddrama;

Chefen för kustartilleriet, generalmajor Beckman blev vid middagstid, då han, klädd i uniform, i sällskap med en annan likaledes uniformsklädd högre militär, företog en promenad i Kungsträdgården från Grand Hotell skjuten av en arbetsklädd person av svensk nationalitet.

Skottet aflossades utan någon som helst föregående ordväxling. Beckman träffades bakifrån af en revolverkula, som genomborrade lungan. Gärningsmannen afsköt därpå mot sig själf två dödligt sårande skott.

Beckman fördes till Serafimerlasarettet, men afled nästan omedelbart. Detektiva polisen vägrar i natt lämna närmare upplysningar om mördaren, hans namn och förmodade medbrottslingar.

Vid tillfället för händelsen var general Beckman i sällskap med kommandör Dahlgren, som klarade sig oskadd vid attentatet. De båda hade tidigare under eftermiddagen deltagit i en galamiddag på Stockholms slott, med anledning av att Tsar Nikolaj II och hans hustru Anna Feodorova gjorde en artighetsvisit, eftersom den svenska prinsen Vilhelm, Gustaf V:s son, året innan gift sig med Nikolajs släkting storfurstinnan Maria Pavolona.

Tsarparets besök i Stockholm var inte helt okontroversiellt i sin samtid. Både inom höger- och vänsterkretsar var tsaren och hans styre föga populärt. I Stockholm fanns också en relativt stor grupp exilryssar, de flesta var politiska flyktingar och högst kritiska mot det ryska tsarväldet.

Månader innan det planerade tsarbesöket inledde polisen i Stockholm spaningar mot gruppen av exilryssar; flera togs så småningom in på förhör och sju stycken fängslades till och med temporärt. En svensk man

Otto Ludvig Beckman, här överste och chef för KA 2

som rörde sig i ryssarnas kretsar, Hjalmar Wång, missade dock polisen helt och hållet.

Uppgifter gör gällande, att attentatsmannen, Hjalmar Wång, hade för avsikt att mörda tsaren, en uppgift som dock ifrågasattes. En uppgift finns, att i attentatsmannens fickor hittades en skrivbok, där mördaren skrivit: *Öfergifven af mina kamrater och då jag ej får skjuta på tsaren, gör jag detta.*

Attentatsmannen Hjalmar Wång, som sköt sig själv efter dådet, var född 1887 i Närke. Efter att ha avtjänat ett fängelsestraff för vapenvägran, flyttade han 1908 till Stockholm. I huvudstaden försörjde han sig inledningsvis som hantlangare åt en vedhandlare på Fridhemsgatan, därefter som försäljare av den anarkistiska tidskriften "Brand". Det var som försäljare av Brand, som Wång kom i kontakt med gruppen av exilryska anarkister och socialister. **Aftonen den 26 juni**, samma dag som det ryska tsarparet anlände till Stockholm, beväpnade sig Wång med en revolver. Hans uppsåt var, som framgått, att skjuta den ryska självhärskaren.

Generalmajor Otto Beckman föddes på Skeppsholmen i Stockholm den 29 april 1856. Redan som tretton-åring blev han kadett vid flottan och började sin sjömansbana på segelskeppet *af Chapman*. 1970 blev han elev vid Sjökrigsskolan och sex år senare underlöjtnant vid flottan. I flottan var han som alla andra långa tider sjökommenderad och deltog bland annat två gånger på långresa med fregatten *Vanadis*. 1884 gjorde han sin sista sjöexpedition utomlands, nu på korvetten *Eugenie*.

Han beordrades tillhöra minvapnet och från 1888 Flottans fasta minförsvar, en av de enheter som kom att utgöra grunden för det nya kustartilleriet. I slutet av år 1900 befordrades Beckman till kommandörkapten av 1.graden.

Den förste januari 1902 överfördes han till kustartilleriet, samtidigt som han blev överste och förste regementschef vid det nyuppsatta Kungl Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2.

Den 30 augusti 1907 utnämndes han till generalmajor och chef för kustartilleriet efter den nyligen avlidne Anders Fredrik Centervall, kustartilleriets skapare.

Trots ursprunget från flottan och minvapnet var det ingen ovan artillerist som blev KA 2 förste chef. Han hade under 1890-talet i stor omfattning samarbetat med Centervall och var också ledamot av de kommittéer, som hade att föreslå bildandet av kustartilleriet.

Som regementschef på KA 2 var han särskilt stolt över regementets underofficerskår, som han skattade mycket högt.

Beckman begravdes den 2 juli 1909 på Norra begravningsplatsen i Solna.

Olle Melin

Kungl Örlogsmannasällskapet – KÖMS – 250 år

Den 15 november 1771 hölls i Stockholm Örlogsmannasällskapets första session. Sällskapet är därmed landets och ett av världens äldsta vetenskapliga samfund. Det var unga officerare vid galäreskadern, som bildade sällskapet. De var besjälade av att vidga sina kunskaper och öka sin yrkesskicklighet med fördjupade studier och därmed hävda detta i den försvarspolitiska debatten omstridda galäreskaderns anseende.

Dåvarande chefen för galäreskadern, Christoffer Falckengreen, kallades vid den första sessionen som hederspreses. Vid sessionen installerades tolv ledamöter. 1784 flyttade Örlogsmannasällskapet sin hemvist till Karlskrona. Under 1900-talet förlades huvudorten åter till Stockholm.

I sällskapets äldsta stadgar kan läsas att ”Fäderneslandets vidsträckta gränser äro dess stränder. Dess vackraste landskap ligga vid havet. Dess välmåga beror på dess näringar, och dess liv av handeln och sjöfarten. Strändernas försvar och sjöfartens beskydd äro viktiga omsorger”. Den gammalmodiga texten beskriver fortfarande väl akademiens syfte ”att följa och aktivt verka för utvecklingen av sjökrigsvetenskapen och sjöväsendet i allmänhet”.

Ledamöter och verksamhet

Sällskapet upphöjdes till kunglig akademi 1805. Det består av ordinarie och korresponderande ledamöter samt hedersledamöter. Medlemmarna är såväl civila som militärer; främst marinofficerare. Till ordinarie ledamot kan svenska medborgare väljas; till korresponderande även utländska. Medlemskap vinnes genom inval, efter förslag från minst tre ledamöter. Sällskapet sammanträder sju gånger per år och dess högtidsdag är den 15 november.

Örlogsmannasällskapet utger sedan 1870 Sveriges äldsta nautiska tidskrift, den år 1836 grundade *Tidskrift i sjöväsendet* (TiS). Sällskapet äger ett värdefullt marin-

vetenskapligt bibliotek i Karlskrona med placering i Sjöofficerssällskapets byggnad.

Örlogsmannasällskapet uppmuntrar den maritima debatten och ordnar regelbundet tävlingskrivande samt belönar årligen elever

vid de marina officersutbildningarna, som presterat särskilt framstående uppsatser.

Syfte och motto

Sällskapets syfte är:

- *Följa och aktivt verka för utvecklingen av sjökrigsvetenskapen och sjöväsendet i allmänhet och därigenom befrämja fäderneslandets nytta.*

Sällskapets motto är: *Med förstånd och styrka*

Vetenskapsgrenar

Kungl. Örlogsmannasällskapet verkar för sitt syfte inom fyra maritima vetenskapsgrenar, nämligen

- *Strategi, operationer och taktik*

- *Personal, utbildning och marinmedicin*

- *Maritim teknik*

- Sjöfart och andra verksamhetsområden av betydelse för sällskapets verksamhet

Medlemmar

Sedan starten 1771 har cirka 1500 medlemmar vunnit inträde i sällskapet. Antalet medlemmar är idag cirka 400. Ordförande jubileumsåret är konteramiral Anders Grenstad.

Jubileumsåret 2021

På grund av pågående pandemi är planeringen för jubileumsåret ännu osäker. Av försiktighetsskäl är jubileumsaktiviteterna förlagda till hösten, bl.a. med en jubileumsvecka 8 – 15 november. Följande inslag är planerade: 28 augusti Flottans musik – en marin kulturbärare. Föreläsning av musikdirektör Andreas Hanson. Stockholm.

30 september Historisk kontext med material från akademiens bibliotek. Karlskrona.

14 oktober Aktiviteter i Göteborgs garnison med huvudsak inom vetenskapsgren IV, sjöfart.

Jubileumsveckan 8 – 15 november

8 november Försvaret av Sverige börjar till sjöss. Berga och Hårsfjärden.

9 november Symposium om Marinens officersutbildning. Karlberg.

10 november Framtidens marina teknik. Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien Stockholm.

11 november Marinkonferens – Marinen som strategisk resurs. Medelhavsmuseet, Stockholm.

12 november Bokrelease av jubileumsskriften.

15 november Högtidssammanträde och högtidsmiddag. Grand hotell, Stockholm.

Anders Grenstad.

Tidskrift i Sjöväsendet med jubileumslogotypen 250 år

Tidskrift i Sjöväsendet, TiS

Tidskriften har i sin nuvarande form getts ut sedan 1836. Samtliga utgåvor finns sparade och digitaliserade på akademiens hemsida. Ur dessa samlingar kommer de mest intressanta artiklarna sammanställas till en ny publicering utformad som en jubileumsutgåva av TiS.

Jubileumsskriften Kungl. Örlogsmannasällskapet under 250 år

Hedersledamoten, konteramiral Thomas Engevall är initiativtagare och ansvarig för jubileumsskriften. Boken speglar 250 års verksamhet och kommer att presenteras i samband med sällskapet jubileumsvecka.

Det är, som synes, ett digert program, som framtagits för jubileumsåret 2021. Det är bara att hoppas på, att inte nu pågående pandemi sätter käppar i hjulet.

Vi gratulerar Kungl. Örlogsmannasällskapet till de 250 åren!

Olle Melin

Underlag från Wikipedia och TiS

KÖMS bibliotek i Sjöofficerssällskapets lokaler i Karlskrona

Inför minnesdagen av U137-dramat – Marinmuseum vill samla berättelser

Den 27 oktober i år är det på dagen 40 år sedan den sovjetiska ubåten U137 gick på grund i Gåsefjärden i Karlskrona skärgård.

Inför 40-årsdagen vill nu Marinmuseum samla in minnen och berättelser av den dramatiska händelsen.

Museichef Mats Persson är övertygad om, att många människor bär på minnen från den 27 oktober 1981 och dagarna som följde, efter det att den sovjetiska ubåten U137 grundstötte i Gåsefjärden.

– Det var en kraftig kränkning av Sverige under Kalla kriget, som bland annat ledde till en stor diskussion om hur vi förhåller oss till främmande makt och hur vi ser på Östersjön, säger han.

”Vill veta vad du gjorde”

Inför den kommande minnesdagen har museet därför påbörjat en insamling av minnen och tankar efter händelsen.

– Vi vill veta vad du gjorde, vad du tänkte och vad du kände. Det spelar ingen roll om du var aktiv i flottan eller hörde dina föräldrar prata om det som barn, säger Mats Persson.

Insamlingen sker via Marinmuseums hemsida och kommer att presenteras allt eftersom under det kommande året.

Annorlunda verksamhet i kasern Najaden

På annan plats i tidskriften berättas om Kongl Carlskrona artillerikår, som hade kasernen på Vallgatan i Karlskrona (nuvarande kasern Najaden) som stadskasern

De följande raderna kan tyckas lite egoistiska, men det handlar om min farfar, Oscar Melin, som hade skomakeri i kasernen åren 1893 – 1922. Jag har nämligen i min ägo kontraktet mellan farfar och kårchefen vid artillerikåren Anders Fredrik Centervall. Skomakeriets lokaler låg i bottenplanet längst västerut i kasernen och alldeles intill exercishuset.

Farfar var född i Vissefjärda strax norr länsgränsen år 1862 och gick skomakarutbildning hos sin far. År 1886 flyttade han till Stockholm och etablerade sig som skomakare på Barnhusgatan. Han största merit från tiden i Stockholm var, att han fick uppdraget att konstruera alla läderremmar till Salomon August Andréés luftballong Örnen inför den planerade mordpölseexpeditionen, som ju så småningom gick ett tragiskt öde tillmötes. Jag hoppas inte, att farfars arbete inte orsakade olyckan.

År 1897 flyttade Oscar Melin sin verksamhet till Karlskrona och 1899 fick han ett kontrakt med Kongl Carlskrona artillerikår om tillverkning och reparation av kårens skodon. Kontraktet, som vi ser början och slutet av, är undertecknat av kårchefen Anders Fredrik Centervall den 22 mars 1899.

Av kontraktet framgår, att Oscar skulle leverera tjänster enligt följande:

- Reparation av skodon till ett pris av fyra öre per man och tjänstgöringsdag
 - Nya stövlar till ett pris av 14,45 kronor per par
 - Nya skor till ett pris av 7,40 kronor per par
 - Fästskor (?) till ett pris av nio kronor per par.
- Råmaterialet (ovanläder, sulläder m.m.) tillhandahålls av kronan.

Av kontraktet framgår vidare ett antal föreskrifter, som Oscar Melin hade att följa. Det kan konstateras, att han i början av varje månad vid kårens kassa skulle redovisa under föregående månad verkställda arbeten och efter att kassan gjort avdrag för materialet, fick han pengarna i handen.

För arbetena vid kåren hade han inte mindre än tio anställda skomakare, varav en, hans bror Johan, rekryterades från Vissefjärda.

Kontraktet övergick den 1 januari 1902 till Karlskrona kustartilleriregemente (KA 2)

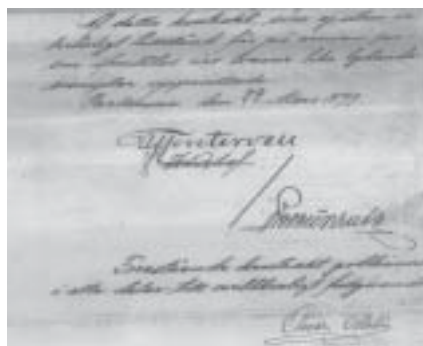
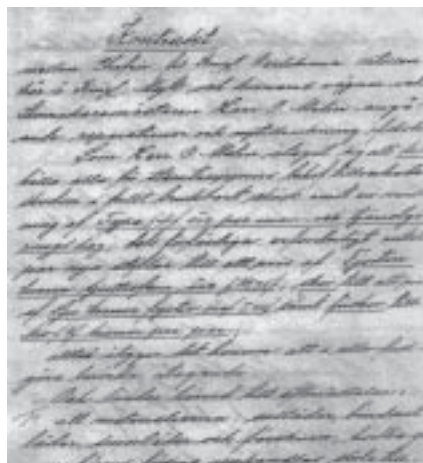
Skomakaremästare Oscar Melin

och upphörde att gälla någon gång 1922. Då stod mariens nya skofabrik på Stumholmen klar och alla skomakarna utom Oscar överfördes dit. Farfar pensionerades, men blev kvar på KA 2 som s.k. serviceskomakare i egen regi till någon gång i början av 1930-talet. Farfar avled den 30 augusti 1939. Jag fick aldrig träffa min farfar. Jag föddes cirka 3,5 månader efter hans bortgång.

När farfar avled uppstod frågan om försörjning av min efterlevande farmor. Barnen skrev då till Marinförvaltningen, att hon borde beviljas änkepension efter de år farfar tjänstgjort vid artillerikåren och KA 2.

Den 31 maj 1940 beviljades hon en änkepension av Kungl Majt om hela 384 kronor per år fr.o.m. den 1 januari 1940. Farmor dog den 16 juli 1942, så hon fick glädje av pensionen i hela 2,5 år till en kostnad av cirka 950 kronor.

Olle Melin

Annons ur rulla för KA 2 omkring 1930

Marinen 500 år

Arbetet med 500-årsjubiléet fortskrider enligt plan och samtliga datum och platser, på vilka vi kommer att högtidlighålla Marinens 500-åriga historia, är nu bestämda.

Jubileumsåret 2022 invigs officiellt under Marinstridsdagarna i Karlskrona 24-28 januari. Under Marinstridsdagarna kommer Marinens jubileumsmarsch att uruppföras av Marinens Musikkår samt bokverket "Vår Marin 500år" presenteras.

De publika eventen tar sin början i maj och löper under sommarhalvåret och avslutas i september månad.

13-14 maj Kalmar

Nationellt örlogsbesök i Kalmar, utställningar (materiel, historia m.m.), rekrytering och Open ship.

Visning av Marinens omfattande dykeriverksamhet i samverkan med länsmuseum och utgrävningen av regalskeppet Kronan.

20-21 maj Härnösand

Nationellt örlogsbesök i Härnösand, utställningar (materiel, historia m.m.), rekrytering och Open ship.

27-29 maj Lübeck

Örlogsbesök i Lübeck med skonertdivisionen för att manifestera ursprunget för marinens första örlogsfartyg, som kung Gustav Vasa köpte från Hansastaden Lübeck.

3-7 juni Stockholm/Söderköping

3/6: Publikt event i Kungsträdgården, "Möt din Marin". Ett heldagsevent med ett brett utbud av aktiviteter, allt ifrån materiel och personal till Marinens Musikkår, marin mat och rekryteringsaktiviteter. Svenska och utländska örlogsfartyg anländer till Stockholm och förtöjer på centralt belägna kajor runt om i huvudstaden.

4/6: Jubileumsmiddag på Vasamuseum. Sjöofficerssällskapet i Stockholm arrangerar.

Stockholm Maraton avgörs också denna dag.

5/6: Open ship, flera örlogsfartyg, såväl svenska som några utländska, är öppna för besök. Historiska och dagsaktuella utställningar och seminarier med Marina teman arrangeras på Sjöhistoriska muséet och Vasamuseum samt på nyöppnade Vrak i samarbete med KÖMS. Veteranflottiljen visar upp sig och sina fartyg på Djurgården.

6/6: Sveriges Nationaldag.

Marinen medverkar i olika högtider och festligheter i samband med vår nationaldag.

De utländska örlogsfartygen kastar loss.

7/6: Marinens födelsedag.

Avtäckning av minnesmonument i Söderköping och Stockholm, salutskjutning

12-14 augusti Karlskrona

12/8: Evenemang på Marinmuseum, veteranflottiljen, rekryteringsevent, avtäckning av minnesmonument m.m. Marinens musikkår.

13/8: Marinens dag, Marinbasen öppnar portarna för allmänheten, Marinens musikkår

14/8: Evenemang på Marinmuseum, veteranflottiljen, rekryteringsevent m.m.

26-28 augusti Göteborg

26/8: Garnisonens dag på nyetablerade Amf 4. Örlogsfartyg förtöjer hamnen.

27/8: "Möt din Marin" i Göteborg, avtäckning minnesmonument, utställningar (materiel, historia), Open Ship m.m. Marinens musikkår.

28/8: Open ship

23-24 september Malmö

Nationellt örlogsbesök i Malmö utställningar (materiel, historia m.m.), rekrytering och Open Ship med fokus på ubåtsvapnets historia.

Johan Melin

Projektledare Marinen 500 år

Foto Helikopterflottiljen.

Marinregementets fana

Marinregementet i Karlskrona 1845 – 1872

Soldat i Marinregementets uniform

När man studerar flottans historia från 1500-talet och framåt, så handlar det mycket om fartygen, sjöslagen och varven. Men det gick åt folk för den s.k. garnisonstjänsten, dels för bemanning av sjöbefästningarna och dels för vaktjänst m.m. i garnisonen. Det fanns i viss utsträckning manskap att tillgå för uppgiften, men tjänsten var relativt oorganiserad. Ofta tjänstgjorde manskap från armén periodvis som garnisonsförband.

I samband med svensk-ryska kriget 1788 – 1790, sattes i Karlskrona 1789 upp ett kanoniärregemente och Storamiralens regemente för att bestrida garnisonstjänst i Karlskrona och på befästningarna.

När kriget tog slut, omorganiserades verksamheten och det skapades två volontärregementen om sammanlagt 1 422 man. Om dessa volontärregementen har jag tidigare skrivit om i tidskriften.

Sedan örlogsflottan och arméns flotta slagits ihop 1824, uppsattes en Sjöartillerikår om 10 kompanier, av vilka sju placerades i Karlskrona och tre i Stockholm. I Karlskrona skulle kåren bedriva garnisonstjänst och artilleritjänst på befästningarna.

I slutet av år 1832 ombildades Sjöartillerikåren till Sjöartilleriregementet med tio kompanier och med regementet i sin helhet placerat i Karlskrona.

Staten för regementet upptog en överste, två majorer, åtta kaptener, tio löjtnanter, tolv underlöjtnanter, tio konstaplar och 30 underkonstaplar och 800 man sjöartillerister, d.v.s. 80 artillerister per kompani. Regementet skulle också utgöra stam för Blekinge läns beväring, en verksamhet som inrättades med början 1813 och successivt infördes.

År 1845 omorganiserades båtsmanskåren, genom att en särskild artilleribåtsmanskår inrättades och dess uppgift var bl.a. att bemanna sjöbefästningarna. Enligt kungl. förordning av den 28 november 1845 framgår, att Sjöartilleriregementet fr.o.m. denna dag skulle benämnas Marinregementet, men att uppgifterna blev desamma med undantag från skyldighet att ha praktisk kunskap i sjöartilleritjänsten.

Sjöartillerikåren, Sjöartilleriregementet och Marinre-

gementet hade sin förläggning i kasern Sparre, som började byggas åren efter den stora stadsbranden i Karlskrona 1790. Under Sjöartillerikårens tid liksom under Sjöartilleriregementets, fanns del av personalen på befästningarna.

Chef för Marinregementet var en överste, som kallades sekundchef, under befälhavande amiralen.

Om Marinregementet

Marinregementet hade sin övningsplats dels på Amiralitetsslätten och i viss mån på Vämöslätten på Vämö cirka fyra km från Karlskrona centrum.

Regementets uniform var av arménsnitt, men med vissa plagg till modellen överensstämmande med flottans, dock med regementets knappar. Mössornas lilla riksvapen var överlagt korslagda fanor och ankare.

Marinregementet erhöll 1866 sina två fanor. Fanspetsarna prydas med Carl XV:s krönte namnskiffer och på de vita dukarna läses segernamnen Hogland 1788 och Svensksund 1790.

Förmodligen tillkom segernamnen, genom att marinier och artilleribussar deltog i de aktuella slagen. Slaget vid Hogland 1788 var knappast en otvetydig svensk seger.

Marinregementet hade inte det bästa anseendet i Flottans huvudstation. Kyrkoherden Lars Feuk, som var kyrkoherde i Karlskrona stadsförsamling, skriver 1883 i sina "Skisser från Karlskrona", att regementet stod sig slätt vid jämförelse med de övriga i staden förlagda militärerna. Då regementet år 1854 helt plötsligt och i sin helhet blev kommenderat till Kungsholmen, lämnar Feuk följande drastiska skildring av regementet och förhållandena på Kungsholmen.

Manskapet bestod i allmänhet av demoraliserat folk. Befület utgjordes, med undantag för löjtnantsgraden av gamla föga tjänstbara män, av vilka några voro från flera år tillbaka fullt pensionsmässiga. Bland dem rådde ej ringa bestörtning, då regementet helt plötsligt skulle förläggas på Kungsholmen. Man fann sig dock. Rustkamrarna med alla de gamla plaggen kunde inte flyttas med. Plaggen behövde vårdas och vädras. Detta makt-påliggande bestyr åtog sig benäget veteranerna inom

officerskorpsen. Emellertid uppkom härigenom ej ringa villervalla i arrangementerna på Kungsholmen. De yngre officerarna skulle sköta kompanierna, vilka sammanlogs så vitt möjligt var. Folket instuvades i ordets rätta bemärkelse i kasematterna. Klädpersedlarna forslades från staden till Kungsholmen och från Kungsholmen till staden allt efter behovet. Kaptenerna, som hade sina rustkamrar på passevolans, ville naturligtvis ej släppa de bästa kläderna till dagligt bruk. En löjlig händelse inträffade till följd härav, då prins Oscar, som befann sig ombord på linjeskeppet Carl XIII strax utanför fästningen, en dag helt oförmodat ankom dit för att åse exercisen. Manskaptet uppställdes i största hast, beklätt med kappor, men då vädret var vackert och exercisen i kappor ej ansågs tillbörlig, gavs befallning till kappornas avläggande, vilken befallning dock för anständighetens skull, i anseende till benklädernas bristfällighet, måste återtagas.

Slutet för Marinregementet

Riksdagsman O F Brunnberg från Karlskrona motionerade tre år i rad 1868 - 1870 i riksdagen om indragning av Marinregementet eller förflyttning till annan ort, där det även i fredstid kunde beredas nyttig sysselsättning, så att icke som nu är förhållandet, mer än hälften av den nuvarande garnisonen får gå sysslolös samt sprida och underhålla sådan demoralisation, som av dagdriveri alstras.

Beväringens övningar kunde Kronobergs och Kalmar regementen svara för enligt motionären.

Jag skulle vilja se den riksdagsman, som idag skulle motionera om att hans hembygdsregemente drogs in.

År 1872 vakantsattes Marinregementet; det skulle sålunda avvecklas allt efter manskaptets avgång. Samtidigt överfördes kvarvarande personal till armén.

14 år senare, 1886, sattes Blekinge bataljon (I 30) upp på Bredåkra hed som infanteribesättning för Karlskrona garnison. Kvarvarande befäl och manskapt ur Marinregementet, vilka sedan 1972 gått på s.k. övergångsstat, fick nya befattningar vid bataljonen.

På Bredåkra hed ligger idag Blekinge flygflottilj, F 17.

Olle Melin

I kasern Sparres östra del, en vång mindre från början, hade Marinregementet sin förläggning

Befäl och manskapt ur Marinregementet på 1860-talet

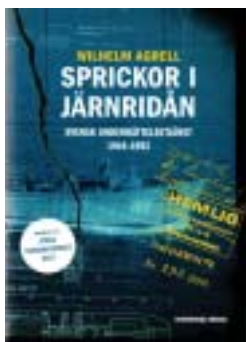
Tältläger Vämöslätten

Övning Vämöslätten 1871

PS.

Passevolans var ett militärt system, som gick ut på att befälet mot viss ersättning åtog sig att svara för det värvade manskaptets underhåll och i vissa fall också rekrytera soldater. Red

Sprickor i järnridån Svensk underrättelsetjänst 1944 - 1992.

Kalla kriget framstår som en allt viktigare epok i svensk historia - inte minst när det gäller bilden av underrättelsetjänsten. Vad var syftet med den? Vilka hemliga operationer genomfördes? Hur såg relationerna till andra länder ut?

Wilhelm Agrell är en av Sveriges främsta experter på underrättelseanalys. Utifrån tidigare otillgängligt källmaterial ger han en fascinerande och heltäckande bild av det hemliga arbetet under den farofyllda tid som präglade Europa efter andra världskriget.

De två tidigare hemligstämplade tjänstedagböckerna från det så kallade T-kontoret, skrivna av chefen Thede Palm och hans medarbetare Curt Andreasson, ger en unik inblick i underrättelsetjänstens komplicerade och riskfyllda vardag. Sverige var kanske en liten men långt ifrån oviktig bricka i kalla krigets stora spel.

Bokens disposition bygger på tre delar:

Första delen: Den stora kylan, åren 1944 - 1962

Inledningen till svensk underrättelseverksamhet blev inrättandet av C-byrån 1939. Dess mest betydelsefulla insats handlade inte om underrättelseinhämtning utan om relationsbyggande och att fungera som larmklocka för hoten om tyska anfall.

C-kontoret omvandlades till T-kontoret med Thede Palm som chef. T-kontoret fortsatte med den formellt oreglerade verksamhet, som varit norm under C-byråtiden. Palm hade god kontakt med ÖB Nils Swedlund, men kontakterna med regeringen var sparsamma och endast av formell karaktär.

Palm skriver i sina dagböcker, att Erlander inte kallade på honom ens tio gånger under de nitton år, han var underrättelsechef. Förmodligen beroende på, att regeringen inte skulle ha någon vetskap om de åtgärder, T-kontoret vidtog.

Verksamheten på T-kontoret efter krigsslutet blev mycket omfattande och byggde upp en omfattande underrättelseorganisation, vilket beskrivs med de interna motställningarna och omvärldskomplikationer, som hela tiden avlöste varandra.

Andra delen: Verksamhet och väntan, åren 1963 - 1979.

Under kalla kriget råkade Sverige aldrig ut

för konkret angreppshot från Berlinblockaden till Kuba.

Inte ens den i särklass allvarligaste incidenten, nedskjutningen av de två flygplanen 1952 fick mer genomgripande följder.

Däremot nyheten att överste Stig Wennerström gripits misstänkt för spioneri var något, som skakade systemet på alla nivåer och för lång tid. Även för T-kontoret kom gripandet av Wennerström som en fullständig överraskning. För andra delar av underrättelsetjänsten blev avslöjandet av Wennerström mer problematiskt. Bo Westin, chef för sektion 2, var närmast i upplösningstillstånd. Som flygattaché hade Wennerström tillhört hans sektion.

I början av 1960-talet var Birger Elmér chef för B-kontoret och relationen och samarbetet med Palm var ansträngt. Elmér, aktiv socialdemokrat, tog med regeringens bistånd över T- och B-kontoret och Thede Palm avskedades. Organisationen fick namnet IB, Informationsbyrån. En turbulent tid följde och beskriver, hur dess verksamhet fram till dess verksamheten avslutades. Men att helt avveckla Birger Elmér från den hemliga underrättelseverksamheten visade sig mycket svårare än avpolletteringen av Thede Palm. Birger Elmér fortsatte att figurera i periferin fram till 1983, då försvarsminister Anders Thunborg satte definitivt stopp för honom.

1970-talet beskrivs som en period av relativ säkerhetspolitisk stabilitet, vilket innebar en tydlig övergång till rutinmässig uppföljning för den svenska underrättelsetjänsten.

Tredje delen: Skymningsläge, åren 1980 - 1992.

Trots avspänningen under 1970-talet fanns orostecken på flera olika områden. Ett var den grundläggande omvandling, som sovjetiska och övriga Warszawapaktsländers väpnade styrkor och dess förmåga att genomföra samordnade offensiva operationer över större geografiska avstånd ökade.

Det försämrade internationella läget efter Sovjets inmarsch i Afghanistan 1979 och Polenkrisen 1980 - 1981 skedde samtidigt, som en rad allvarliga incidenter med främmande ubåtar inträffade på svenskt vatten. Ubåtskrisen aktualiserade problem för svensk underrättelsetjänst både på taktisk och praktisk nivå 2017.

Av alla oväntade händelser som den svenska underrättelsetjänsten ställdes inför under kalla kriget var det fullständiga och snabba sammanbrottet för kommunistregimerna i öst den mest oväntade och oöverblickbara. Liksom andra underrättelsetjänster i väst var också den svenska inriktad på att följa ett trögörsligt militärt skeende. De svenska analyserna pekande visserligen 1988 - 1989 på ökande problem för den sovjetiska reformpolitiken. Men den slutsats man drog var, att reformarbetet skulle bli en "en mycket långvarig process". Det,

som sedan följde från och med Berlinmurens fall i oktober 1989, kom lika överraskande för den svenska underrättelsetjänsten som för alla andra och den enda förklaring man hade var, att "processen inte var möjlig att på förhand förutse"!

Sammanfattning.

Kalla krigets svenska underrättelseverksamhet var påtagligt skild från stormaktpolitiken. Det var en politik, som hyllade alliansfriheten, som lyfte fram fred och nedrustning som överordnade mål och som lojalt slöt upp bakom FN och under en lång och kritisk period besatte dess högsta ämbete. Trots detta bedrev Sverige en framskjuten och i vissa fall påfallande riskfylld underrättelseverksamhet. Eller också var det precis tvärtom, att det var i det fredliga neutrala Sverige, landet med de stora ambitionerna, där detta blev möjligt.

Utgiven av Historiska Media och Wilhelm Agrell 2017.

ISBN 978-91-7545-547-1.

Stellan Andersson

Marskalkstaven

Operation Notvarp, skriven av Mikael Nyman, var hans debutbok och, som jag upplevde det, en blandning av fiktion och verklighet, kopplade till ubåtsincidenten på Hårsfjärden 1982. Jag har imponerats av författarens stora kunskaper om den militära organisationen, om hur statsförvaltningen arbetar och mycket annat.

Nu har han kommit med en fristående uppföljare, Marskalksstaven, som i huvudsak utspelar sig några dagar i slutet av maj 1984. Det är kanske en händelse, som ser ut som en tanke, att då pågick den stora jakten på främmande ubåtar i Karlskrona skärgård. Här är handlingen i huvudsak förlagd till Stockholms skärgård med en tydlig koppling till kalla kriget.

Det här är en militärpolitisk thriller, som tvingar makthavare till svåra och avgörande beslut och där det finns en koppling till verkliga händelser under kalla kriget. Samma figurer, som förekommer i Operation Notvarp återkommer här med vissa undantag.

Marskalkstaven är en spännande thriller med rävspel och action som tar fasta på ett antal av varandra oberoende händelser som inträffade under kalla kriget. Historien

tenderar som bekant att återupprepa sig i nya skepnader och vem vet, när det är dags igen?

Liksom i den tidigare boken är Markskalkstaven också lite svårstartad, men när man väl kommit igång, så staplas händelserna på varandra och man sugts med i bara farten.

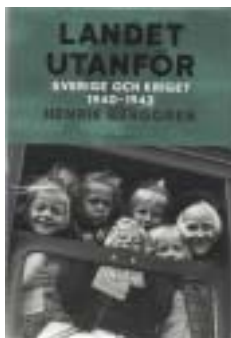
Boken är språkligt och grammatiskt mycket bra och detta gör läsandet lättare. Jag rekommenderar verkligen boken, som erbjuder mycket spänning.

Man får bara hoppas, att samarbetet mellan olika myndigheter, som det mellan Försvarmakten och Säkerhetspolisen inte fungerar som i boken. Men det gör det förmodligen inte.

NOTVARP FÖRLAG.

ISBN 978-91-984501-1-8

Olle Melin

Landet utanför. Sverige och kriget 1940 – 1942

I vår tidskrift nr 1 för 2019 skrev Stellan Andersson om en bok med samma titel om åren 1939 – 1940. I en serie om tre böcker har nu nummer två utkommit.

Författare är Henrik Berggren och han har tidigare varit journalist och bl.a. kulturchef och ledarskribent på Dagens Nyheter. Han har skrivit ett antal böcker om svensk nittonhundratalshistoria.

Tyskland är nu segerrikt på den europeiska kontinenten. Endast Storbritannien kämpar vidare och det neutrala Sverige är under hårt tryck.

I centrum för berättelsen står striderna om eftergiftspolitiken mot Nazityskland. Men boken handlar i mångt och mycket om det vardagliga livet i det neutrala Sverige. Här finns ett antal mycket kända namn, med i de flesta fall helt okända människors livsöden, människor som klipper ransoneringskort, går på bio eller är ute och dansar swing, den tidens fluga. I korta tidningsnotiser rapporteras om allt hårdare ingrepp mot judar i de ockuperade länderna. Reaktionen mot detta kommer sent och först, när ett fartyg i november 1942 avgår till Polen från Oslo med 532 norska judar ombord.

Det märks, att det är en journalist, som skrivit boken. Det är tidningsmannens enk-

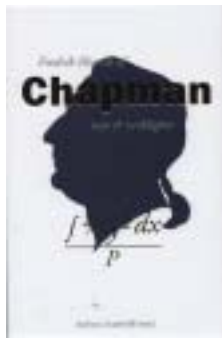
la men tydliga språk och sinne för de udda och många gånger okända händelserna, som präglar boken. Man väntar med spänning på den tredje delen i trilogin.

Det här är svensk historia, när den är som bäst. Jag tänker i sammanhanget på en av Henrik Berggrens företrädare på Dagens Nyheter, Jan Olof Olsson, Jolo. Det finns mycket i boken, som påminner om Jolos sätt att skriva.

Henrik Berggren och Norstedts, Stockholm.

ISBN 978-91-1-311245-9

Olle Melin

Fredrik Henrik af Chapman, myt och verklighet

Den 9 september 2021 är det på dagen 300 år sedan skeppsbyggmästaren Fredrik Henrik af Chapman föddes. Lagom till jubileumsåret kom en bok om af Chapman ut och boken är ett resultat av det seminarium som ägde rum hösten 2019 på Marinmuseum i Karlskrona.

Boken är en samproduktion mellan Marinmuseum och Föreningen Marinmusei vänner. Redaktör har varit forskningssamordnaren vid Marinmuseum, Andreas Linderoth.

15 författare, 11 svenska och två från vardera Danmark och Finland, har skrivit lika många kapitel och underlaget kommer från författarnas forskning, vilken redovisades vid det ovan nämnda seminariet.

Boken inled med att redaktören Andreas Linderoth presenterar bilden av af Chapman i Sverige och i utlandet. Vidare finns artiklar om Chapmans modeller, Chapmans flotta och inte minst Chapmans mångsidiga fregatter av Bellonatypen. Det finns också intressant artikel om historieskrivningen om örlogsvarvet i Karlskrona. Ja, samtliga kapitel vänder ibland lite upp och ner på rön, som tidigare framkommit. Kanske delar av flottans historia måste skrivas om.

En annan intressant aspekt i sammanhanget är jämförelsen mellan Chapman och hans företrädare i Karlskrona, släkten Sheldon. Denna Sheldonsläkten har i många fall klassats ned, men det beror på, <tt Sheldon och Chapman är barn av olika tider. Sheldon tillhörde en generation, där kunskaperna skulle hållas hemliga, medan Chapman var, med dagens uttryck, en god PR-man, som

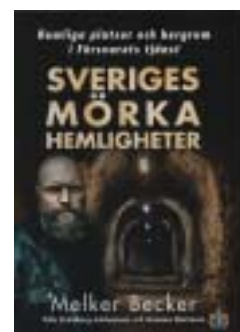
tillhörde upplysningstiden och gärna delade med sig av sina kunskaper. Inte minst hans böcker vittnar om detta.

Boken är mycket läsvärd och ger en del ny aspekter på Chapman och hans gärning. Boken är rikt illustrerad, vilket höjer bokens värde.

Marinmuseum.

ISBN 978-9-91-982134-3-0

Olle Melin

Melker Becker är en välkänd person för landets TV-publik. Hans små program om Hemliga rum har rönt en mycket stor uppskattning.

Nu har han bevisat, att han även är en duktig författare. I sin bok *Sveriges mörka hemligheter* beskriver han hemliga platser och berggrum i Försvarets tjänst. Ur marin synvinkel är de två kapitlen om Hemsö respektive Muskö av stort intresse.

Det stora berggrummet under Södermalm är också intressant att läsa om. Men det handlar inte endast om berggrum. Skagerackslaget 1916, som är världens genom tidernas största sjöslag, finns också beskrivet i boken, inte själva slaget utan den tragedi slaget innebar och med massor av på Västkusten ilandflutna människokroppar, som vigdes i svensk jord.

Ett annat intressant kapitel i boken handlar om tilltänkta krigskyrkogårdar, ett ämne som vi inte gärna talar om.

Intressant är också kapitlet om Öland, där en förbandschef ur armén försökte dela Öland i två delar genom ett stort dike tvärs över ön norr om Borgholm. Hur tokigt kan det bli?

Melker Becker skriver i en ledig och mycket läsvänlig stil. Det märks, att det är en reporter, som skriver. Boken kan verkligen rekommenderas. Ett rikt bildmaterial förhöjer läsvärdet liksom aktuella kartor och ritningar. Svenskt Militärhistoriskt Biblioteks Förlag.

ISBN 978-91-88885-46-3

Olle Melin

PS. Det blir Melker Becker, som blir ansvarig för produktionen för TV om Marinen 500 år. Red

Hemligstämplat Svensk underrättelsetjänst från Erlander till Bildt

Denna bok handlar om de svenska hemligheterna från det kalla kriget och sätter in dem i ett sammanhang. Fokus ligger på underrättelsetjänstens perspektiv och berättelsen bygger på tidigare hemligstämplade dokument. Mycket berättas för första gången. Vad var det egentligen, som hände under det kalla kriget och åren därefter?

Hur skall man förstå Sveriges historia under det kalla kriget? Vad gjorde landets politiska ledning, öppet eller i hemlighet? För att tolka Sverige under det kalla kriget måste man förstå underrättelsetjänsten och hur aktiviteter och resultat påverkade den svenska politiken, de svenska politikerna och ämbetsmännen.

Under kalla kriget var Sverige ett land som på ytan framstod som enat, enhetligt, framgångsrikt och kanske till och med något naivt i sin tilltro till sig själv. Politiskt stod Sverige, oavsett regering, en bra bit till vänster på den politiska skalan. Likväl var man, oavsett regering, uttalat ovilligt att infoga sig i det socialistiska östblocket. Sverige föreföll därför vara ett land, som levde upp till sin självpåtagna status som ett alternativ till stormaktblocken, ett slags humanitär, idrottslig och industriell stormakt i miniformat, som verkligen arbetade enligt devisen alliansfrihet i fred syftande till folkrättslig neutralitet i krig. På ytan framstod Sverige, svenskarna likväl som andra, som ett visserligen litet men fredsfrämjande, transparent och okomplicerat land.

Verkligen var annorlunda. Vis av erfarenheterna från världskrigen hade regeringen Erlander tidigt insett att folkrättslig neutralitet i praktiken var ett vågspel, eftersom den var helt avhängig av att de krigförande staterna valde att respektera denna självpåtagna status, vilket naturligtvis inte var något, som man kunde räkna med. Likväl krävde den formella definitionen av alliansfrihet och folkrättslig neutralitet att man i fredstid inte fick förbereda sig för att ta emot någon som helst hjälp utifrån i händelse av krig. I krigstid blev den folkrättsliga neutraliteten därmed ett slags rysk roulett; det kunde gå bra men allt hängde på slumpan. Den svenska alliansfriheten upprätt-

hölls, vilket beskrivs i boken som för svenska folket kvalificerat hemlighet med omfattande militär underrättelsemässighet och samverkan med västmakterna.

Boken beskriver ett antal säkerhets- och underrättelsehändelser och hur dessa har hanterats och i en del fall icke offentliggjorts för svenska folket förrän nu. Författaren ger en helt ny information, om vad som hände och varför informationen till svenska folket hemligstämplats.

- Hur gick det till när spionen Stig Wennerström avslöjades, greps och dömdes? Och varför hemlighölls många bakgrundsuppgifter?

- Hur såg sovjetiska KGB på den svenska underrättelsetjänsten?

- Hur såg den sovjetiska krigsplanläggningen ut gentemot Sverige? Vad var det som gjorde att Sovjet betraktade Sverige som ett hot?

- Vad hände när FRA avlyssnade nedräkningen till kärnvapenkriget, tio mil från Gotlands kust - verkligheten bakom *Jakten på Röd oktober*?

- Vad innebar 1970-talets vänstervåg ur underrättelsetjänstens perspektiv? Vem stod till slut på vems sida? Under Vietnamkriget? Avseende Kuba och de Sovjetstötta befrielseströmmarna i Latinamerika och Södra Afrika?

- Vilken roll spelade den svenska underrättelsetjänsten för Baltikums frihetskamp under det kalla krigets kaotiska slut?

- Hur var det egentligen med den främmande undervattensverksamheten under 1980-talet? Varför avstod Sverige från att köpa sovjetiska miniubåtar, när vi på 1990-talet hade den möjligheten?

Genom att granska hur de tre statsministrarna, som främst intresserat sig för underrättelsefrågor, kan man följa underrättelsetjänstens utveckling under det kalla kriget. Men det framgår också stora skillnader mellan Erlander, Palme och Bildt. De bedrev inte bara olika politik, de hade markant olika läggning och bakgrund. Deras drivkrafter skilde sig också åt och det är inte förvånande, att den svenska utrikespolitiken flyttade sitt fokus beroende på, vem som styrde regeringen.

Erlander var realist med grund i andra världskriget. Han följdes av två idealister, den ene vurmade för fattiga revolutionärer i tredje världen, medan den andre brann för Baltikums frigörelse från Sovjetväldet. Men alla tre agerade, för vad de trodde var bäst för Sverige. Man kan diskutera följderna av deras politik och underrättelseverksamheter, men det är alltid lättare att bedöma en situation i efterhand, med facit i handen, än när beslut måste fattas snabbt i spända lägen.

Underrättelsetjänstens resultat hjälpte tveklöst Erlander att vända Sverige åt väster, eftersom Erlander i grund och botten var ointresserad av utrikespolitik och såg det som en distraktion till, vad han egentli-

gen ville åstadkomma, en stark välfärdsstat. Likväl valde Erlander att alliera sig med västvärldens demokratier, vilket påvisar hans styrka och förmåga att göra det, som var viktigt för Sverige. Detta var kanske den samlade svenska underrättelsetjänstens viktigaste resultat under kalla kriget, att få fram underrättelser som ledde Sverige i riktning mot de fria demokratiska västmakterna. Annars hade risken varit stor för att Sverige, bedragen av sin egen ideologi om alliansfrihet, skulle ha blivit en randstat, som levde på nåder i skuggan av den totalitära Sovjetsocialismen.

Boken omfattar över 400 sidor och innehåller ett stort antal foton av personer och beskriver även händelser på ett detaljerat sätt. En mycket intressant bok vilken ger en delvis ny och reviderad bild, av hur statsråd, politiker och utrikes sändebud agerade under denna tidsperiod.

Författaren **Michael Fredholm** med en unikt bred och mångårig erfarenhet av den samlade svenska underrättelsetjänsten öppnar nu dörrarna till en sluten värld. Fredholm har varit forskare vid Stockholms universitet och är medlem av FRA:s redaktionskommitté för historiska skrifter och har utgivit ett antal böcker i ämnet. Utgiven av Medströms Bokförlag år 2021. ISBN 978-91-7329-156-9.

Stellan Andersson

Vad en gammal bild kan berätta

För några år sedan kungjorde Svenska Dagbladet, att den legendariska stafettävlingen i Stockholm, Dagbladsstafetten, var inställd på grund av för få deltagare.

Annat var det förr. Då kryllade Stockholms gator av löpare och långt in på 1950-talet fanns en särskild militärklass.

Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2, deltog i ett antal stafetter och den 30 maj 1948 kröntes deltagandet med seger i militärklassen. Start och mål ägde rum på Stockholms stadion och det är också här, som laget är samlat efter tävlingen.

På bilden ses i övre raden Tore Blenning (lagledare), Bertil Wahlgren, Arne Andreasson, Arne Larsson, Broberg, Ivan Grudd, Per-Erik Bergstrand, Sven Bååth, Gustavsson och Eskil Olofsson.

Mellanraden från vänster: Inge Lindholm, Gustavsson, Arne Grewin, Wiking Hansson, Benkt Dahlberg, Langlie och Gustaf Lundberg.

Främre raden från vänster: Gunnar Karlsson "Sösdala", Eric Johansson, Henry Torehall, Lennart "Knipan" Andersson, okänd, Rune Ramberg, Herbert Johansson, okänd och Eric Blennow.

Kan Du identifiera de två okända i främre raden, hör av Dig till undertecknad!

Gunnar Karlsson, Sösdala-Karlsson, var vid tillfället värnpliktig vid regementet. Han bytte sedermera namn till Tjörnemo och blev en av landets bästa hinderlöpare.

Olle Melin

Foto från KA 2 fotoarkiv

Ellenabbsfortet – ett pansarskepp på land

Det är inte bara flottan, som jubilerar år 2022. Samtidigt passar "lillebror" i marinen, kustartilleriet, numera amfibiekåren på att fira 120-år jubileum. Beslutet om ett särskilt vapenslag för kustförsvaret emanerar från 1897 års befästningskommitté, där begreppet myntades för första gången och utmynnade i ett beslut om uppsättandet av två regementen, Vaxholms kustartilleriregemente (KA 1) och Karlskrona kustartilleriregemente (KA 2). Det var de båda garnisonernas artillerikårer samt Flottans fasta minförsvaret, som kom att utgöra de båda regementena, där KA 1 hade en utpost i Fårösund på norra Gotland och KA 2 en i Göteborg. Den 1 januari 1902 blev kustartilleriet verklighet. Då hade sedan 1500-talet funnits bemanningar från flottan och från armén till alla de kustbefästningar, som fanns runt landet med huvudvikt i farlederna in till rikets huvudstad.

1897 års befästningskommitté föreslog också förstärkningar av inloppsförsvaret. Man hade på 1870-talet byggt Oscar Fredriksborgs fästning mellan Rindö och Värmdö, sedan man på 1860-talet beslutat öppna Oxduppet, sundet mellan öarna, som man ägnat cirka 300 år att fylla igen. På Kungsholmen utanför Karlskrona pågick på 1870-talet ett omfattande ombyggnadsarbete.

I Göteborg tillkom Oscar II Fort som en följd av befästningskommittén 1897.

I Karlskrona fortsatte kring sekelskiftet 1900 arbetena på Kungsholmen och en omfattande modernisering av Västra Hästholms fort vid Karlskrona västra inlopp samt uppfördes en del nya anläggningar. 1897-års kommitté föreslog ett nytt fort på Aspö i anslutning till huvudinloppet till Karlskrona, Ellenabbsfortet. Förslaget utmynnade i en proposition till riksdagen, men av besparingsskäl gjordes flera reduceringar i det ursprungliga förslaget. I kommittén ingick dåvarande chefen för Karlskrona artillerikår, översten Anders Fredrik Centervall, sedermera kustartilleriets första chef. Han föreslog att fortet skulle förses med nya kanoner konstruerade direkt för kustartilleriet. Så blev dock inte fallet, utan fortet bestyckades med äldre fartygskanoner.

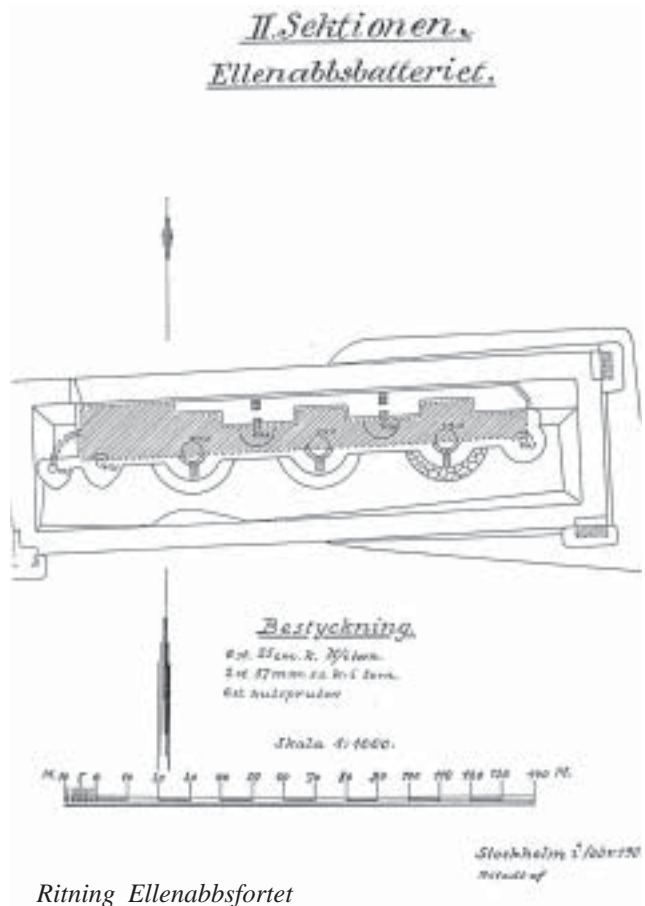
Beslut om att anlägga ett fort på Aspö fattades 1900 och bygget startade samma år och stod klart 1904. Det sprängdes ner i berggrunden där sedan ett verk av sten och betong uppfördes med en stormsäker grav runt själva fortet. Fortet kan liknas vid ett pansarskepp placerat på land.

Fortets huvudbestyckning kom att bestå av tre stycken 25 cm kanon i dubbeltorn (batteri E 1). Dessa pjäser hade tidigare stått ombord på pansarskeppen *Svea*, *Oden* och *Thule*. Pjäserna var hydrauliskt riktade (ångdrivna) och i dålig kondition, redan när de monterades. Ammunitionshissarna var klumpiga och drevs av ett kättingverk. Tornen hängde ofta upp sig under skjutningarna, men en duglig och van rustmästare fick dem att fungera, ofta med hjälp av en slägga.

1936 års försvarsbeslut innebar att batteri E 1 utgick ur organisationen och pjäser och torn togs bort året efter.

I fortet ytterkanter uppsattes 1902 - 1903 ett 57 mm tornbatteri om två pjäser m/99. (Batteri E 2). Detta var det enda batteri som fanns vid Ellenabbsfortet under andra världskriget, då det var rustat och bemannat. Batteriet sköt sista gången 1958 och utgick ur organisationen 1959. Pjäser och torn finns fortfarande kvar.

Under första världskriget flyttades batteri K 3 från Kungsholmen till Ellenabben och ställdes upp framför fortet (Batteri E 3). Batteriet bestod av två 15, 2 cm pjäser.

Fortet från söder

Fortet med vallgrav åt norr

Fortets hjässa med ny skyddsduk

O II fort, 24 cm kanon. Foto Arnold de Zwart

De togs bort i början av 1930-talet, då batteri Bäckastrand anlades cirka 500 meter västerut från fortet. Enligt 1905 års bestyckningsplan fanns vid Ellenabben även batterierna E 4 och E 5. Detta var inga egentliga batterier, utan sammanlagt 6 st fyrrpipiga kulsprutor m/1877. När dessa utgick ur organisationen har inte kunnat utrönas, men de fanns under alla förhållanden kvar under första världskriget.

I fortifikationens register kan man utläsa att fortet förutom batterierna bestod av

- ammunitionsdurk
- avträde
- ackumulatorrum
- maskinrum
- pannrum
- telefonrum
- transformatorrum
- förråd
- logement
- befälsrum
- sjukrum
- matsal
- kök och diskrum, samt
- borrhunn för färskvatten

Utanför fortet anlades under olika tidsperioder ett antal baracker och diverse andra byggnader. Dessa är nu rivna eller försålda.

57 mm kanon m 99 i pansartorn

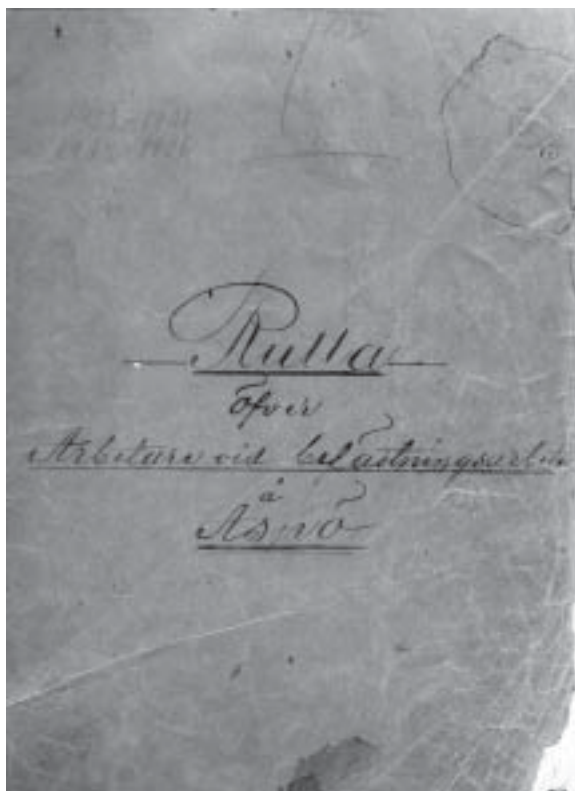
Strålkastarplatsen sydost om fortet är byggd 1944 och ingick i batteri Bäckastrand.

I anslutning till fortet anlades också en brygga och en skjutbana för eldhandvapen.

I dag sover anläggningen törnrosasömn. Tunnlarna har delvis varit vattenfyllda, buskar och sly har gjort, att fortet också växer igen. Under 2013 och 2014 har dock Fortifikationsverket lagt nytt tak, rensat fortet från sly, ordnat dräneringen samt röjt ut mycket av inredningen.

Vid fortet har också tidvis varit placerad en 40 mm dubbelautomatpjäs m/36. Denna pjäs ingick i kustspanningsradarstationen Gruvan och flyttades till radarstationen omkring 1980.

Ellenabbsfortet var från 1930-talet fram till KA 2 nedläggning år 2000 plats för luftvärnsutbildning. KA 2 luftvärnsutbildning hade från 1930-talet till och med 1958 Aspö Mad på norra Aspö som förlägningsplats. Området framför fortet användes av KA 2 på 1960- och 70-talen som stridsövningsterräng, men är nu helt igenväxt.

Omedelbart framför fortet ligger 1. pjäs i batteri Ellenabben, 7,5 cm batteri m/57 och i verksamhet 1972 – 2000.

Olle Melin

Foto: Arkivbilder, Erling Klintefors, Olle Melin

PS. Kanonbatterierna i anslutning till huvudinloppet till Karlskrona är bra exempel på, hur man utnyttjade kanoner övertagna från flottan. Batteri K 3 på Kungsholmen sattes upp med 15,2 cm kanoner från 1889, flyttades till Ellenabben under första världskriget, flyttades 1933 vidare till Bäckastrand och därifrån 1942 till Holmögadd, där de fanns till omkring 1980, då det nya moderna 12 cm s.k. ERSTA-batteriet anlades. Idag finns inget av detta kvar. Red

PPS. Jag har kommit över en rulla, som är en förteckning över alla de arbetare, som arbetade vid fortets byggnad 1900 – 1904. Sammanlagt förekommer 727 namn, varav inte mindre än 431 år 1901. Tittar man noga i rullan, så fungerade systemet på så sätt, att man arbetade till omkring 15 december för att återuppta arbetet efter trettonhelgen. Då fick man börja om med ny anställning. Det är ytterst få varje år, som arbetar ett helt år. För de flesta anges "Egen begäran" som skäl till avslut, men det finns

Eldgivning batter E 1, 1920-tal

Ellenabbsfortet, flygfoto 1930-talet

Pjäsexercis vid Bäckastrand

också anteckningar, som idag skulle varit sekretessbelagda. På en notering står helt enkelt "supig" som skäl och på en annan står "lat och pratig".

Det är också intressant att se den geografiska spridningen och tidigare yrke på arbetarna. De allra flesta kom från Blekinge, där fiskare och torpare var vanliga yrken. Fiskarna kom i huvudsak från Aspö och Hasslö. Jag hittade dock i underlaget arbetare från Jönköping, Kalmar och Växjö och sammanlagt under dessa fyra år en stockholmare. Red

Historier

Medicin och zoologi

Det hände mycket i Sverige under första och andra världskriget, ibland med komiska förtecken.

Här handlar det om en landstormskapten, som med sitt förband tältade någonstans på Gotland.

På platsen fanns obehagligt många huggormar och detta måste rådaskas för.

Kaptenen hade hört talas om ormserum, så det kanske var lämpligt att anskaffa.

Han vände sig till närmaste förbandsläkare och beställde fem liter ormserum.

Vederbörande läkare ringde upp kaptenen och frågade, vad han skulle ha så mycket ormserum till.

- Vi gräver en ränna runt tälten och fyller dessa med serum, blev svaret.
- År ni inte klok, karl sa läkaren, serumet ska injiceras.
- I de snabba jäklarna?

Landstormen mobiliserar 1914

Grattis!

Vår nuvarande kung var vid ett tillfälle och såg en revy och gladdes så av föreställningen, att han beslöt att uppsöka artisterna bakom scenen för att riktigt tacka dem.

När han är som bäst igång, säger en av artisterna:

Grattis på högtidsdagen, Ers Majestät.

Kungen stannar förvånad upp och säger

Jag har varken födelsedag eller namnsdag idag.

Jo, svarar artisten. Det är den sextonde idag!

Kongl Carlskrona Artillerikår 1893 – 1901

Artillerikårens officerare i parken Kungsholmen omkring år 1900/1890-tal

de senaste numren av vår tidskrift har vi berättat om återinvigningen av Kungsholmen för att kunna hysa de värnpliktiga, som ska utbildas vid Sjöstridsskolan i Karlskrona. Av de många kaserner, som funnits i staden återstår idag endast en förläggningsskasern, kasernen Najaden i det område, som vi idag kallar Trolle. Denna kasern stod klar 1895 och avsågs för Carlskrona artillerikår, vilken gick upp i det nyuppsatta kustartilleriet 1902. Nu står Najaden inför en omfattande renovering.

Genom kungligt brev den 20 januari 1893 bestämdes att en artillerikår liksom i Vaxholm skulle uppsättas i Karlskrona fästning. Kåren fick namnet Kongl Carlskrona artillerikår och till motsats mot kåren i Vaxholm skulle den tillhöra flottan. Sjömanskårens två fästningskompanier skulle bilda stomme till den nya kåren. Till chef för kåren utnämndes majoren vid Vaxholms artillerikår Anders Fredrik Centervall, som samtidigt utnämndes till överstelöjtnant. Kårchefen blev samtidigt kommandant på Karlskrona fästning.

Den första kadern av officerare, underofficerare och underbefäl erhöll kåren genom transport från Svea och Göta artilleriregementen samt Vaxholms artillerikår, medan manskapet utgjordes av de från sjömanskåren vid flottans station i Karlskrona överflyttade fästningsartillerikompanierna.

Kåren organiserades först på två kompanier och förlades på Kungsholmen, men sommardag övades en del av

Artillerikåren på marsch i Karlskrona. 1890-talet

de kåren tilldelade värnpliktiga även på Västra Hästholmen.

Den 1 oktober 1895 blev den för kåren avsedda kasernen vid Vallgatan tagen i bruk.

Sedan ytterligare officerare och konstuplar sökt transport till kåren kunde denna i enlighet med den fastställda staten organiseras på fyra kompanier, vilket skedde den 12 oktober 1896. De båda första kompanierna bemannade huvudsakligen batterierna på Kungsholmen medan 3. kompaniet förlades till Västra Hästholmen och 4. kompaniet avsågs för bemanning av Oscarsvärnslinjerna, landfronten i Karlskrona samt den rörliga bestyckningen.

Pjäsbemanning Linje VI Kungsholmen 1910-tal. En del bär fortfarande artillerikårens uniform

Stammanskapets styrka bestämdes till 360 man med en värningstid på tre år. Den årliga värnpliktsstyrkan beräknades till 350 man. Titlar och tjänstegrader blev i likhet med arméns.

Uniformen blev av samma modell som vaxholmsartilleriet dock med den skillnaden att artillerikragen hade samma färg som attilan och i stället för granaterna på axelklaffarna bars ett blått ankare. Knapparna pryddes även de med ett litet ankare, allt troligen för att visa kårens gemenskap med flottan. Kartuschplåten var ganska lik vaxholmskårens men fästningsmuren var utbytt mot ett liggande ankare.

Den personliga beväpningen blev i stort sett lika som vaxholmsartilleriets. 1895 fick artillerikåren en musikkår.

Vid kåren tillämpades arméns exercisreglemente och officersaspiranterna fick sin utbildning vid Krigsskolan på Karlberg, varför kåren fick en mera prägel av landfästningsartilleri än sjöfästnings.

Vid 1901-års härordning bestämdes att ovannämnda

artillerikår jämte vissa delar av minförsvaret skulle uppsätta det nya kustartilleriet från och med den 1 januari 1902. Chef för det nya kustartilleriet blev Centervall, som samtidigt utnämndes till generalmajor.

*Generalmajor Anders Fredrik Centervall
Kustartilleriets skapare*

Efter 1905 omdöptes kasernen till Norra kasern, samtidigt som en ny kasern, Södra kasern, nuvarande kasern Jarramas, togs i bruk.

Olle Melin

Årtal

1880	Sjöförsvarskommitté
1882	Betänkande
1892	Riksdagsbeslut
1893-10-01	Karlskrona Artillerikår självständigt förband (2 fästningskompanier ur flottans organisation överflyttas)
1896	tillfördes ytterligare 2 kompanier
1895	Kasernerna på Vallgatan färdiga
1895	Musikkår uppsätts (2 hornblåsare/kompani = 8 man)
1902	Carlskrona artillerikår uppgår i Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2

Personalstat

1 överste	28 officerare	28 underofficerare
1 bataljonsläkare	1 musikdirektör	
360 man manskap	350 värnpliktiga	

Kasernen på Vallgatan, idag Najaden

Museum för rörligt kustartilleri - en historisk upplevelse med lärande för framtiden.

Förändringar inför sommaren 2021

Inför museets utställningsperiod sommaren 2021 har ett omfattande arbete genomförts för att utveckla museets fasta utställning i en mer interaktiv riktning. Förhoppningen är att museets besökare ska få ett sammanhang av hur de olika objekten samverkar med varandra och tillsammans bildar respektive förbandsenhet. Genom att leda besökaren genom museets olika delar hoppas vi att besökaren får en ökad förståelse för hur de olika enheterna är sammansatta. Vi hoppas på så sätt att museets samlingar ökar besökarens kunskaper om hur de rörliga artilleriförbanden inom Kustartilleriet var organiserade. Nytt för året är att museet har skapat plats för en temporär temautställning. Årets tema är – *Att skjuta artilleri mot fartyg och båtar.*

Museets fasta utställning

Museet består av en inomhus- och utomhusutställning där terrängfordon, robotar, kanoner, eldledningar och övrig förbandsmateriel förevisas. Utställningsytan är uppdelad i två större utställningshallar samt i tre mindre utställningssalar. Den sammanlagda inomhusytan är ca 1 850 m². Materiel placerad utomhus återfinns på en utställningsyta motsvarande den inomhus. Ambition finns för att utöka utställningslokalerna ytterligare. Materielen har fram till nu i stort varit uppställd på ett rationellt sätt där utställningsformen varit baserad på tillgänglig utställningsyta. Med en sådan presentation har de enskilda föremålen placering i sitt rätta sammanhang fått stå tillbaka. Detta har påverkat förståelsen för hur organisationen / förbanden har varit sammansatta.

Sedan något år tillbaka har ett förändringsarbete påbörjats för att försöka skapa en kronologisk och upplevelse-baserad utställning. En första utställning för typförbandet Ka-bataljon m 12/80 är färdigställd och ett nästa steg tas till kommande sommar. Genom en enkätundersökning gjord bland våra besökare och medlemmar vet vi att vi är på rätt väg. Ett angeläget behov finns att fortsatt utveckla den fasta utställningen med följsamhet med föreningens nyantagna vision *Museum för rörligt kustartilleri - en historisk upplevelse med lärande för framtiden*.

Förändringarna inför sommarsäsongen 2021 är många. Vårt övergripande mål med förändringsarbetet är att utveckla museets stående utställning så att besökaren upplever en "röd tråd" i utställningens olika delar. Utöver det har entrén fräschats upp och möjligheterna att köpa kaffe, kalla drycker och souvenirer förbättrats.

Den äldre artillerimaterielen och robotutställningen har fått ny placering med nya och större utställningsskyltar där materielen sätts i sitt tidsperspektiv samt dess taktiska och operativa sammanhang.

Vidare har luftvärnsutställningen utvecklats och förbandsutställningen om rörlig Spärrbataljon kompletterats med informationsskyltar.

De stående delutställningarna i de mindre salarna har profilerats tydligare. Det innebär bl.a. att KA 2 ordersal endast visar persongalleriet med regementschefer och kustartilleriförsvarschefer. Den tekniska utrustningen som fanns där tidigare är flyttad till andra platser.

Delutställningarna om Karlskrona Kustartilleri Regimente KA 2 och Blekinge Kustartilleriförsvaret har erhållit större utställningsplats där dess historia presenteras.

Förändringsarbetet har också inneburit att antalet utställda föremål inomhus har reducerats något samt att några fler fordon och pjäser placerats utomhus istället.

Utställningen utomhus

Beträffande utomhusutställningen kommer inga större förändringar genomföra för denna säsong. Dock pågår renoverings- och målariarbete på 15,2 m/37 och RB 08. Dessutom kommer 15 cm haubitsen m/1919 från inomhusutställningen att placeras utomhus.

Flera förändringar finns att redovisa men dessa upplevs bäst på plats!

Under sommaren

Utvecklingsarbetet i avseende på den fasta utställningen och kommande års tema-utställningar påbörjas. Givetvis med parallell erfarenhetsinhämtning. Allt i syfte för att i god tid kunna lägga förslag till åtgärder inför säsongen 2022. Syftet med vårt arbete är att uppfylla vår vision – *Museum för rörligt kustartilleri – en historisk upplevelse och lärande för framtiden*.

Än en gång välkomna och upplev allt nytt som skett sedan säsongen 2020.

GRILLFEST 12 AUGUSTI

Flottans män planerar att genomföra traditionell grillfest i år och bjuder i vanlig ordning in KA 2 kamratförening att delta. Grillfesten genomförs torsdagen den 12 augusti på Skönstavik. Samling 1600. Anmälan om deltagande görs på telefon till Pelle Nejderfeldt 070 – 64 04 852.

VÄLKOMNA

KA2s medverkan vid arkeologiska utgrävningar av regalskeppet KRONAN.

Dyköverledare Olle Johansson visar upp ännu ett bärgat fynd.

Kanonen ombord och identifiering påbörjad

Juni 1676 sjönk Regalskeppet KRONAN utanför östra Öland på 26 meters djup.

Den dansk-holländska flottstyrkan seglade upp inom skotthåll och riksrådet Lorentz Creutz som var chef för svenska flottan beslutade att vända upp mot fienden. Under vändningen kantrade fartyget, exploderade och sjönk. 850 sjömän omkom.

I början av 1980 talet upptäcktes vraket och därmed påbörjades ett av Sveriges största marinarkeologiska äventyr.

Resultatet av de arkeologiska utgrävningarna har blivit

en större utställning på Kalmar läns museum.

Det finns mycket att berätta om KRONAN, vraket, livet ombord o.s.v. men det lämnar vi åt utställningen på Kalmar läns museum.

Det vi vill visa med lite bilder är KA2 Muldivisions deltagande under 1980 talet i de marinarkeologiska utgrävningarna av regalskeppet.

Dykarna vid Muldivisionen genomförde under en vecka varje år sitt årsprov i dykning vid och på vraket.

Bilderna som visas är tagna under ett flertal år under 80 talet.

Minutläggare såsom plattform för dykningar.

Förberedelser för dykning: Curt von Schlanbusch gör sig klar för dykning. I bakgrunden planering av dykningen

Förberedelser för dykning: Dykare på väg mot KRONAN

Vid vraket: Kanonen som vi fått i uppgift att bärga.

Ombord på minutläggaren: Uppgiften löst.

Identifierat av fyndet

Slamsugare användes för att leta efter mindre fynd.

Ännu ett oidentifierat fynd bärgat.

Om problem med dykaren skulle uppstå så fanns en transportabel tryckkammare att tillgå ombord på minutläggaren.

*Övre raden från vänster: Gunnar Medemyr, Ulf Sejlert, Stig Andersson, Dan Bernbo.
Från vänster sittande: Okänd, Mikael Hermansson, Erling Holmberg, Ingmar Franzen*

4. amfibieregementet återuppstår

O II fort med 24 cm pjäs. Foto Arnold de Zwart

Som en följd av 2004 års försvarsbeslut lades Älvsborgs amfibieregemente ner 2006. Då hade regementet i samband med försvarsbeslutet 2000 vunnit striden över dåvarande Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2.

Älvsborgs kustartilleridetachment – Älvsborgs kustartillerikår 1902 - 1926

När kustartilleriet sattes upp den 1 januari 1902, gjordes detta med två regementen, Vaxholms kustartilleriregemente, KA 1 och Karlskrona kustartilleriregemente, KA 2. KA 2 satte i detta sammanhang upp ett detachment för Älvsborgs fästning, KA 2Ä.

Organisationen bestod av detachmentsexpedition och 12. artillerikompaniet och senare 4. minörkompaniet.

Detachmentet inrymdes på Nya varvet, som man tog över i sin helhet 1907. Förbandet bemannade fortet på Vesterberget (O II fort) Götiska batteriet, två minstationer på Vesterberget och Nya Älvsborg samt två minkabelbåtar. Förste chef för departementet var löjtnanten greve Arvid Posse.

Beredskapen för Älvsborgs fästning höjdes i samband med unionskrisen 1905.

Den 1 oktober 1906 fastställdes detachmentets stambemanning till 3 officerare, 7 underofficerare, 3 underofficerskorpraler, 8 korpraler och 42 meniga.

Med anledning av 1. världskrigets utbrott omvandlades Älvsborgs kustartilleridetachment till Älvsborgs kustartillerikår, KA 3.

Kåren drogs in 1926 som en följd av 1925 års härordning.

Mellankrigstiden 1926 – 1939

Kvar vid Älvsborgs fästning efter försvarsbeslutet 1925 blev kommandanten, 5 underofficerskorpraler och 6 stammanskap med uppgift att förvalta de olika uppbörderna. Under denna period finns inget skrivet om Älvsborgs fästning i årsrapporterna från KA 1 och KA 2

Älvsborgs kustartilleridetachment 1939 – 1942

Den 1 september 1939 anlände ett detachment från KA 2 för att bemanna befintliga anläggningar. Samtidigt påbörjades en utflyttning av batterierna på O II fort till nya grupperingsplatser längre ut i skärgården.

Antalet värnpliktiga i Älvsborgs fästning ökade från cirka 300 till cirka 1000. Samtidigt påbörjades grundutbildning för värnpliktiga vid detachmentet.

Göteborgs kustartilleriförsvar och Älvsborgs kustartilleriregemente organiseras

1942 års försvarsbeslut innebar bl.a., att Älvsborgs fästning uppgick i det nyuppsatta Göteborgs kustartilleriförsvar samtidigt som Älvsborgs kustartilleriregemente, KA 4, sattes upp den 1 oktober. (GbK/KA 4).

Åren 1946 – 2000

Organisationen vid det nyuppsatta regementet KA 4 förändrades vid ett antal tillfällen och KA 4 kom i stor utsträckning vara central utbildningsanstalt, i första hand för stam-, reserv- och värnpliktigt befäl. Exempel på detta är Befälsskolan, Instruktörsskolan, Radarskolan och Sjukvårdsskolan. Den rörliga artilleriutbildningen centraliserades till KA 2 fr.o.m. 1956 och luftvärnsutbildningen centraliserades på 1960-talet.

Försvarsbesluten 2000 och 2004

Försvarsbeslutet 2000 innebar, att allt kustartilleri i Sverige lades ned och de två återstående regementena, KA 1 och KA 4, omvandlades till amfibieregementen. För Amf 4 del blev lyckan kortvarig och förbandet lades ned 2006.

Förläggingsplatser

Från början fredsörlades personalen på Nya Varvet, som hade anor från första halvan av 1700-talet. Från 1907, då området fick sin slutliga omfattning, var KA 2 detachment ansvarig för området. Dessförinnan hade

Krigsmakten 1870 lämnat området till Fångvårdsstyrelsen, men i början på 1900-talet återfördes Nya Varvet successivt till Krigsmakten.

Älvsborgs kustartilleridetachements personal inhyses 1939 på Nya Varvet och fr.o.m. 1942 utnyttjades också en gammal skola vid Majorna och ett antal civila fastigheter på Käringberget. År 1942 tog Sveriges riksdag beslut, att Käringberget skulle exproprieras för Kronans riktning och att där skulle placeras det nyuppsatta regementet KA 4. År 1944 var kanslihuset och kasernerna A1 och A2 klara. De närmaste åren därefter byggdes ytterligare sex kaserner, matsalsbyggnad m.m. och 1948 var utbyggnaden i huvudsak klar.

Krigsförband

KA 4 utbildade personal för ett stort antal krigsförband, batterier och minspärrtroppar, ledningsförband m.fl. Från början handlade det om batterierna på O II fort och Götiska batteriet, men antalet utökades efter hand med 24 cm, 12 cm, 7,5 cm och 57 mm batterier i Göteborgs skärgård. De fyra senaste tillskotten var fyra 7,5 cm batterier m/57 på Norra Stångehuvud (serie 1), Galterö och Lysekil (serie 2) samt Marstrand (serie 3). Till detta kom ett stort antal minspärrtroppar från Halmstad till Strömstad. Alla dessa anläggningar utgick ur organisationen under 1990-talet och år 2000 var kustartilleriet i Göteborg ett minne blott.

Återuppståndelsen

Hösten 2021 återuppstår 4.amfibieregementet och kommer då att återta delar av Käringberget, som hela tiden behållits av Försvarsmakten. Här får man samsas med Sjö- och flygräddningscentralen, Försvarsmedicinskt centrum, Hemvärnet m.fl. enheter.

Chefen för Amf 4 kommer att bli garnisonschef i Göteborgs garnison.

KA 2 Kamratförening gratulerar kollegorna i Göteborg och hoppas på en ljus framtid.

Olle Melin

Käringberget. Arkivbild

Hamnen Käringberget. Arkivbild

Uppställning utanför kasern C september 1959. Foto Olle

Nya Varvet. Arkivbild

Käsö med karantänstationen. Arkivbild

Officerssällskapet vid KA 2

Bakgrund

Officerssällskapet vid KA 2 (OS KA2) bildades samma dag som regementet sattes upp, det vill säga den 1 januari 1902, helt enkelt genom att officerssällskapet vid Carlskrona artillerikår bytte namn. Inom kasernerna på Vallgatan fanns ingen särskild officersmäss, utan sällskapet utnyttjade under dessa år Sjöofficerssällskapets lokaler vid Amiralitetsslätten.

Till skillnad från underofficers- och underbefälskåren var officerarnas fackliga verksamhet skild från kår- och klubbverksamheten. Skälet till detta var, att regementschefen alltid fungerade som ordförande i sällskapet och kunde då inte av jävsskäl leda officerarnas fackliga frågor.

I och med att regementet i augusti 1943 flyttade till Gräsvik och då fick sällskapet en egen mäss i kanslihusets tredje våning. På så sätt kom ett mer organiserat mäss- och sällskapsliv till stånd. Även på ytterförläggningarna Kungsholmen, Västra Hästholmen Aspö Mad, Almö och Grebbegården fanns små officersmässor, var och en med sina traditioner.

På hösten ägde traditionellt gåsmiddag så nära Mårtenafton som det var möjligt. Nu var det liten högtidsdräkt som gällde och man kan väl se festen som en avslutning av ett års utbildningsverksamhet vid regementet.

Ett av Löfsteds slagnummer var att årligen deklamera Frödings Clown Clopopisky, en tradition som efter Löfsteds bortgång övertogs av Gösta "Gödock" Olsson och även idag deklameras den under Lillejul.

I början av 1940-talet satt ett gäng subalterner och författade den snapsvisa, som kom att bli något av en signatur vid KA 2 och så småningom hela kustartilleriets tillställningar. Visan är ett resultat av mångas arbete och sjungs på Musketörmarschen ur Ralph Benatzkys Tre musketörer:

*Vem sade ordet
skål här vid bordet
Blänkande pärla
våra klingor korsas för dig.
Källarvalv djupa
sågo oss suppa
Musketörer med sitt hjärta uti brand
släcka törsten med att ta en tår på tand
Höjom pokalen
Helan för till sällhetens land*

Nutid

Idag har officerssällskapets verksamhet förändrats och modifierats genom att stadgarna har anpassats till den verklighet som vi nu lever i. Det innebär att även civilanställda, som har en anknytning till KA 2, kan erhålla medlemskap i sällskapet. Verksamheten har krympt i och med regementets upphörande, och omfattar idag pubaft-

nar, höstmiddag med damer, hågkomst, av vårt skyddshelgon St Barbara samt Lillejul. Vid Lillejul deklameras även "Grisen". En betraktelse om tillståndet i Försvarsmakten och i omvärlden.

Fram till nu har vi huserat i By 203s övervåning i den mäss vi har döpt till Reminiscensen (en plats för hågkomst) vilken vi nu måste lämna då Marinbasen har behov av ytterligare lokaler i sin expansion av verksamheten. Vi är idag hänvisade till byggnad Fylgia på Sköstavik som en interimistisk lösning innan vi får en slutgiltig lösning på var vi skall vara.

Direktionen

Består idag av

Ordförande	Jan-Olov Magnevall
Vice ordförande	Tom Bergström
Kassör	Lisbet Landin
MässO	Jörgen Bengtsson
MässO	Lars Larsson
Ledamot	Bo Arnesson
Ledamot	Thomas Ohlsson
Suppleant	Louise Stjernberg
Suppleant	Göran Karlsson

Jan-Olov Magnevall

Ordförande

Med benäget bistånd av Olle Melin

Foto Olle Melin

Grisen läses upp

Samvaro med dåvarande Marinbaschef Ola Truedsson

KA 2-DAGEN ***Den 30 oktober 2021***

I år är det 21 år sedan vårt regemente, Kungl. Karlskrona Kustartilleriregemente, lades ned 2000.

Ursprungligen tänkte vi markera det förra året på dagen 20 år efter den sorgliga händelsen, men pandemin la hinder i vägen för ett värdigt högtidlighållande.

I stället genomför vi minneshögtiden i år den 30 oktober i samband med, att vi genomför vårt uppskjutna årsmöte och traditionella höstmöte.

Programmet för dagen är inte ännu fastställt, men på kvällen samlas vi på Sjöofficersmässen för **årsmöte 1700** följt av en **högtidsmiddag 1800**, där minnet av KA 2 kommer att stå i centrum!

Tider och program kommer att meddelas senare bland annat på vår hemsida, men **boka in lördag den 30 oktober redan nu!**

VÄLKOMNA

Med fingret på avtryckaren

är namnet på den bok som ska ges ut den 28 oktober; alltså 40 år efter att U 137 upptäcktes på grundet vid Torumskär.

Den innehåller personliga berättelser från ett trettio-tal KA 2:are (och några andra), om vad de upplevde under tio dagar som skakade Sverige, och kommer att utgöra ett viktigt historiskt dokument för kommande generationer. Berättelserna utgörs till större delen av egna nedskrifter, men även en del nedtecknade intervjuer. De ger en inträngande och djup bild av vad enskilda individer upplevde och kände under dessa dramatiska dagar.

Boken innehåller också en historisk bakgrund om det spända världsläget (det ”kalla kriget”) vid denna tid, en kronologisk beskrivning av händelserna från grundstötning till frisläppande samt en sammanfattning om vad som idag är känt om den stora operation, där U 137 ingick.

Birger Werner har initierat arbetet, som pågått i mer än tre år. I arbetsgruppen har även Bengt Etedahl, Tommy Erlandsson och Rolf Lindén ingått. Lisbet Landin har bistått med utskrifter mm. Ett omfattande arbete har nedlagts på Krigsarkivet för

att få fram dokumentation, liksom sökande i andra källor, litteratur, intervjuer av andra inblandade personer med mera.

Boken redigeras av Anders Jörle, som var en av de två författarna till boken ”U 137 – tio dagar som skakade Sverige”, och som numera anses som den viktigaste öppna källan om vad som var känt 1981-82.

Som kuriosa kan nämnas att arbetsgruppen inte kunnat återfinna BK/KA 2:s krigsdagbok i arkiven (!) Men Rolf Lindén fick 1982 C BK:s (överste Jean-Carlos Danckwardt) tillstånd att till Jörle lämna ut en avhemligad kopia av krigsdagboken, utskrivet i ett exemplar av Lisbet Landin, för arbetet med ”U 137 – tio dagar som skakade Sverige”; mot att den återlämnades efter avslutat arbete. Det gjorde Jörle, gudskelov, inte. Trettioåtta år senare, när arbetet med denna bok påbörjats, kunde Jörle återlämna detta för oss ovärderliga dokument till arbetsgruppen!

Rolf Lindén

KA 2 vänförband

Det kanske kan vara av intresse för Kustpostens läsare att ta del av vilka vänförband KA 2 hade i utlandet och lite om spelet bakom kulisserna så som jag minns det.

Drygt två månader innan jag tillträdde som regementschef 1994 hade ÖB gett KA 2 tillstånd att åstadkomma en överens-kommelse om vänförband med Sønderjyske Artilleriregimentet i Varde, Danmark. I grunden tror jag att ett utbyte mellan våra regementens jaktlag var främsta triggern till bildandet, men utöver de gemytliga jakterna utvecklades också ett professionellt utbyte genom att unga officerare genomförde studietjänstgöring vid vänförbandet. En särskilt minnesvärd händelse var när 350-årsminnet av freden i Brömsebro högtidlighölls i augusti 1995 i närvaro av bland annat Konungen och Drottningen. En dansk fanvakt kunde tillsammans med KA 2 fanvakt ge en fin inramning till evenemanget.

När Överste Dürr vid Sønderjyske gick i pension 1997 avklingade så sakteliga relationerna och jag kommer dessvärre inte riktigt ihåg hur och varför. Kanske var det vårt ökande intresse österut som spelade roll, eller kan det ha varit det faktum att Högkvarteret indikerade att Sønderjyske borde få ytterligare två vänförband att hantera i Sverige – något vi ansåg vara direkt olämpligt.

Redan i augusti/september 1994 anhöll vi om att få etablera en vänförbandsrelation med ett lämpligt förband i Polen. Detta var ett år efter det att de sista ryska truppena dragits tillbaka från Polen efter Warszawapaktens upplösningen 1991. Syftet kan sägas ha varit trefaldigt:

För det första att bidra till den demokratiska utvecklingen inom de polska förbanden genom att på ett transparent sätt visa hur vi arbetade med medinflytande mm.

För det andra bidra till våra officerares utveckling genom studietjänstgöring vid vänförbandet.

För det tredje erhålla mer kunskap om de militära förhållandena i Polen, inte minst under WP-tiden.

Så småningom beviljades vår anhållan och vi knöt

band med 4. Artilleriregementet i 8. Kustförsvarsdivisionen. De besökte oss första gången i samband med regementsmiddagen i maj 1995 och till vår förvåning var det första gången våra gäster besökte ett land utanför Warszawapakten.

I augusti samma år besökte vi dem form av ett örlogsbesök i deras hemstad Kolobrzeg. Det var ett lite annorlunda grepp att med HMS Kalmarsund (MUL 13) i spetsen tillsammans med en Bevakningsbåt och en Vedettbåt anlända till vårt vänförband. Vi togs mycket väl emot och den festmåltid som avhölls en kväll gick inte av för hackor. Vår läkare, Peter Holgersson, noterade vad som serverades och tyvärr har jag inte kvar hans anteckningar, men om någon skulle ha kvar dem vore de värdiga att återges i Kustposten.

Utbytet med det polska Artilleriregementet utvecklades väl under 1996 och 1997, men relationen avbröts när deras regemente lades ner. Polens Överbefälhavare, generalen Henryk Szumski, besökte emellertid KA 2 i november 1998 tillsammans med chefen för 8. Baltiska Kustförsvarsdivisionen, Brigadgeneral Andrzej Baran. På stående fot beslöt den polske ÖB att 8. Kustförsvarsdivisionen skulle bli nytt vänförband till KA2. Två dagar senare skickade jag en inbjudan till Brigadgeneral Baran att besöka KA 2 under 1999, men jag tror aldrig vi erhöll något svar. Jag misstänker att NATO vid den här tidpunkten var intressantare än Sverige.

Men vi hade annat på gång. Redan i mars 1996 hade vi ansökt om att få etablera en vänförbandsrelation i Ryssland med 336. Gardesmarininfanteribrigaden i Baltijsk. I mitten av 90-talet gjordes stora ansträngningar för att hjälpa Ryssland träda in på en demokratisk marsch in i framtiden. Karlskrona och Baltijsk var vänorter och Östersjöinstitutet i Karlskrona samordnade ett flertal projekt riktade mot Kaliningrad. Många politiker uttryckte starkt stöd för vårt förslag, men det var inte lätt att övertala Högkvarteret. Borde inte armén få gå före...?

I juni 1998 fick vi till slut tillstånd av ÖB att som enda svenska förband etablera en vänförbandsrelation med Ryssland – med 336. Gardesmarininfanteribrigaden. Nu återstod frågan hur vi skulle få ryssarna intresserade av

KA 2 Örlogsbesök i Kolobrzeg

Försvarsminister von Sydow besöker Kungsholmen

idén och tränga igenom alla byråkratiska hinder på svensk men framförallt rysk sida. Det skulle nog inte räcka att gå via huvudstäderna utan vi behövde intressera lokala krafter i Baltijsk också. Ett par dagar efter det ÖB beslut erhållits besökte försvarsminister Björn von Sydow KA 2 och på Kungsholmen redogjorde jag för våra planer och nämnde att jag under min semester avsåg resa till Baltijsk och försöka träffa brigadchefen. Försvarsmministern sa: "Utmärkt!" och det tog jag mer eller mindre som en reseorder.

Baltijsk var ju en "förbjuden stad", men en dag om året, under Ryska Marinens dag, öppnades den upp för rysk allmänhet. Genom Karlskronas kontakter med borgmästaren i Baltijsk skulle det gå att få tillträde till staden under Marinens dag sista söndagen i juli.

En charterresa för tre civilister ordnades från Karlskrona till Baltijsk av Torgny Holmberg i Mörrum som fungerade som reseledare. Förutom undertecknad deltog en god vän till mig samt kommandören Bengt Johansson som skulle försöka diskutera samverkan vid sjöräddningsinsatser med helikopter. Fantastiskt nog ordnades alla detaljer med visum etc. på rekordtid.

Marinens dag firades med parader, musik och många tal. Jag sammanträffade med Marininfanteribrigadchefen, Gardesöversten Nicolai Artamonov och förklarade vad det var vi eftersträvade. Han var genuint intresserad men trodde inte på allvar att det skulle gå att genomföra på grund av alla byråkratiska hinder. Det är därför jag är här, förklarade jag. Det räcker inte med att våra huvudstäder agerar – vi måste också trycka på så om han satte press på Moskva så skulle jag sätta press på Stockholm. Jag betonade att jag inom ett år ville se honom som gäst i Karlskrona. Han såg ut som om jag skämtade med honom.

Efter ett antal turer anlände dock Brigadchefen i samband med ett ryskt örlogsbesök med två korvetter (typ Nanuchka) under befäl av en amiral ur Östersjöflottan. Delegationen bestod av överste Artamonov, ytterligare en överste, en överstelöjtnant och en löjtnant. Dessa fyra togs i land och förlades på hotell och löjtnanten kom orolig och förklarade att han nog fått fel rum. Hans rum var nog avsett för brigadchefen. Han blev väldigt förvånad när vi förklarade att alla deras rum såg likadana ut.

Besöket blev mycket lyckat och vid ett besök på Gåsefjärden tog överste Artamonov fram en flaska vodka och ett äpple som delades. Han föreslog en skål för bättre framtida relationer mellan våra länder. Ryktena om en skål vid platsen för U137 grundstötning nådde pressen som också visste att fotografiska bevis förelåg. Jag var inte samarbetsvillig eftersom militär verksamhet kombinerat med alkoholkonsumtion sällan framställs i positiva ordalag i massmedia. Men i ett ögonblick av svaghet, då jag stod i duschen och förberedde mig för den stora middagen i galjonshallen på Marinmuseum, sade jag ok till en artikel under förutsättning att en av mina officerare fick rätt att redigera artikeln inklusive rubrik.

Middagen i galjonshallen blev ståtlig och jag noterade

inga sura miner över att överste Artamonov placerades på hedersplatsen trots att den ryske amiralen som ledde örlogsbesöket liksom Rysslands ambassadör och svenska honoratiorens var närvarande. Det handlade ju om KA 2 och 336. Gardesmarininfanteribrigaden och ingen annan!

Dagen efter kunde en balanserad och objektiv artikel läsas i Blekinge Läns tidning, men vi hade missat att begära granskning av löpsedelns också.

Alla var väl inte nöjda med den löpsedelns. Enligt uppgift blev Carl Bildt mycket upprörd över att C KA 2 på eget initiativ slutit separatfred med Ryssland.

Själv gick jag i exil till Washington efter detta, men vänförbandsrelation upprätthölls mycket väl ända fram till KA 2 nedläggning då våra vapenbröder i Göteborg tog över. Även de utvecklade samarbetet så mycket att 336. Marininfanteribrigaden genomförde en landstigningsövning på Kärringberget från en LST typ Polnocna i juni 2005. När även Amf 4 lades ner klick stafettpippen över till Amf 1, men hur detta gick vet jag inte. I samband med det ryska kriget mot Georgien 2008 avbröts allt samarbete så vitt jag kan förstå.

Att relationen mellan Amfibiekåren och Marininfanteriet var god upptäckte jag själv då jag i egenskap av chef för Södra Militärdistriktet besökte Kaliningrad (Jag hade ansvaret för interregional samverkan med södra Norge, Danmark, Norra Tyskland, norra Polen och Kaliningrad (där chefen Östersjömarinen hade ansvar för territoriell verksamhet). Jag fick besöka krigsförband och inte bara museer, konferensrum och minnesrum. Marininfanteribrigaden genomförde en föreläsning där de sköt skarpt med samtliga deras vapensystem inklusive stridsvagnar och visade en mycket stor öppenhet i allmänhet för mig och min delegation. Vår försvarsattaché i Moskva, som givetvis medföljde delegationen, informerade oss om att en trestjärnig general från ett annat nordiskt land besökt Kaliningrad några veckor tidigare och han hade bara fått se minnesrum och museer så som brukligt var.

Det var trevligt och lärorikt så länge det varade – några få år av avspänning innan vi återgick till den mer normala ansträngda relationen till Ryssland.

Göran Boijesen

Fossilmix – en del som fångat mitt intresse.

Jag funderar på att lägga mig till med samma frisyrr som komiker Anders "ankan" Johansson och premiärminister Boris Johnson. Den verkar lättskött, hårresande och lagom busig.

Att dansa efter någon annans pipa bär mig emot. Men att dansa "jerusalema challenge" är underbart. Det tycker jag vi ska göra nästa kamratträff.

En kväll i mars erfor jag att man kan bli dödförklarad på grund av slarv. En kvinna hade blivit det och hade all möda i världen att övertyga myndigheterna att hon levde. Tala om att leva farligt. Som tur var blev hon i alla fall inte levande begravd.

I kyrkan får man bara vara åtta och om du skulle råka gå hädan så får bara tjugo ta adjö av dig. Men på Medborgarplatsen i huvudstaden får man trots regler och rekommendationer tydligen vara hur många som helst. Statsministern tycker säkert att det är oacceptabelt och inte OK. Man kan undra vad kungen anser.

Att förlora sina tänder måste vara katastrofalt. En person någonstans i Blekinge förlorade sina löständer i avloppssystemet. Flera år senare återfanns de i bygdens reningsverk och återbördades till ägaren. De var nämligen märkta med ägarens personnummer. Allt kan hända och personen ifråga är så att säga på bettet igen.

Om det är minusgrader natten mellan den 24 och 25 mars kommer det enligt bondepraktikan att efterföljas av 40 frostnätter, så kallade järnnätter. När den sista går ut vet man ju inte men jag antar att de tar slut midsommarafton för då tar sig många svenskar ett "järn".

Svenska talspråket förändras helt klart. Här är några frekvent använda ord- grymt, jätte jätte, gasa på, precis, exakt, absolut, sjukt, och skitgott. Jag har installerat vattenklosett i vår gäststuga, den fungerar skitbra.

Vid "Blå Port" finns en mycket vacker port med dörren lovande på glänt. Skänkt av Skanska, sägs det.

Ja - skåningar ska vi hålla oss väl med eftersom vi framledes kan ha god nytta av detta vänligt sinnade folk. Annars kan vi nödgas bilda region med Kaliningrad eller än värre med motvilliga Kalmarlänningar.

Skåningaslätten har vi turligt nog redan på Wämö. Till yttermera visso är det gott om skåningar i kamratföreningen som numera är inriktad på att fira minneshögtider. Våra bedrifter i kronans kläder blir allt större och vårt mannamod obeskrivligt. Med stor skicklighet höll vi fien-

den utanför hank och stör och med stor sannolikhet hade vi vunnit alla krig som inte blev av.

För en tid sedan kunde jag läsa om vad barn kan tycka om oss lite äldre.

Här följer några exempel:

Om man är morfar ska man jobba på museum och göra flöjtar av pinnar.

Gamla lатар sig mest och ligger i soffan.

Om man är i 60-års åldern kan man ändå vara ganska rolig.

Man får inte köra buss eller fåktas.

Är man över 70 får man inte jobba eller vara ute i skogen och springa, för då kan man få ont i ryggen eller bryta sig, eftersom benen är sköra som murkna pinnar och absolut inte leka med rockringar.

Om man ser riktigt sliten och risig ut, kan man få frågan huruvida man nästan varit död. Glädjande nog kan man ju då i alla fall konstatera att man är uppstånden igen.

Plötsligt slår det mig, att allt jag numera gör, tar minst en timme och alltid dubbelt så lång tid som jag tror det ska göra.

Till min förtjusning kan man på Sveriges Radio nu få höra i min smak fin musik, t ex P4+, P4 dans och Dacapo med Anders Eldeman. Riktiga fossiliteter. Man kan få höra både Kalle Jularbo och Harry Brandelius. Jag gillar många Harry t ex Harry Lime, Harry Belafonte, Harry S Truman, Harry Persson boxare, Herreys, Harry Kirvisnemi skidlöpare tveksamt, och inte dirty Harry – oh Harry Gud- nej där blev det fel.

Till slut- Min "supermoster" (94) som jag ofta besöker, sa att hon en gång hade en bekant, som var så magerlagd, att bara öronen syntes- bakom räfskaftet.

På inrådan av "Norrskensflamman" -min hustru, (hon har arbetat på LKAB Norrbottens gruvor i Malmberget, därav smeknamnet), ska jag avsluta detta mixande, och istället göra nytta.

Bästa hälsningar

och citerat Jokkmokks-Jokke

"Tjosan"

Bengt-G Lex alias Fossilen

Vi gratulerar

90 år född

311027 Arne Niklasson
311228 Arne Karlsson

Lyckeby
Asarum

85 år född

360822 Ingvar Ronnefalk
361118 Karin Karlsson

Nättraby
Karlskrona

80 år född

411014 Gunnar Dahlberg
411211 Birger Werner

Göteborg
Karlskrona

75 år född

460805 Maths Dackehag
460913 Birgitta Nedfors
461025 Lars Carmén
461110 Tommy Nordén
461206 Gunnar Strandberg
461230 Lars W Björneman

Karlskrona
Karlskrona
Ystad
Kristianstad
Västra Frölunda
Ljungby

70 år född

510910 Ole Forell
510921 Bruno Melander
511005 Erling Holmberg
511125 Bengt Etedahl
511219 Dennis Larsson

Karlskrona
Bollstabruk
Karlskrona
Karlskrona
Karlskrona

65 år född

561128 Peter Glimvall

Karlskrona

60 år född

611024 Bengt Jönsson
611126 T ord Håkansson

Lyckeby
Ystad

55 år född

660802 Tony Forsberg
660830 Fredrik Pålsson
661119 Johan Hasselrot

Johannishus
Lund
Norrköping

50 år född

711205 Mattias Berg

Viken

Avlidna medlemmar

Hans Willebrand Ljungbyholm 2020-12-10
Lennart Lindgren Karlskrona 2021-03-20

Nya medlemmar

Jonas Rydin Djursholm
Ronny Andersson Bålstad
Stefan Feldt Karlskrona
Lars Möller Löddeköpinge

Minnesord Hans Willebrand

Strax före jul förra året nåddes jag av budet att Hans Willebrand hade avlidit 2020-12-10. Det var ett sorgligt budskap eftersom jag kände honom väl och att vi hade arbetat tillsammans men att det nu var längesedan vi hade talats vid. Hans föddes 1943-05-19 och växte upp i Kalmartrakten dit han också återvände när han som kapten avslutade sin karriär som yrkesofficer. Hans började sin tjänst i kustartilleriet på KA 3 på 1960-talet men kom efter en tid till KA 2 som han sedan blev troget. Hans var signalist och placerades på 1.batteriet där han utbildade värnpliktiga. Han var omtyckt och känd som en plikttrogen och vänlig person som inte sparade någon möda i det han företog sig. Bäst trivdes han i fält, på rörliga förband som plutonchef och sambandsofficer varför det föll sig naturligt att han engagerade sig i Museet för rörligt Kustartilleri. Han tjänstgjorde även som instruktör i hemvärnet och en tid i staben Marinkommando syd.

Hans bodde lång tid i Vattnadal, Skärgöl, intill Brosjön Torsås kommun. Här lade han ned mycket arbete med hus och trädgård och tillsammans med sin fru gav de ut en trädgårdstidning som var mycket fin. Jag var där och jag prövade också den väg han körde i till arbetet i sin Saab, ett bilmärke han visste allt om. Det var i högsta grad terrängkörning. Att ”mekka” med Saab-bilar var nog hans största intresse och han var en drivande kraft i intresseklubben för Saab-bilar.

När vi tjänstgjorde tillsammans i marinkommandostaben befästes mina intryck av att Hans var en underfundig man som filosoferade över det mesta i tillvaron. Efter tjänsten slut satt vi ofta och resonerade om både världsliga problem och privata, utan att för den skull lösa dem. Morgonen efter när jag kom till jobbet, var Hans redan där, hur tidig jag än var, med pipan i munnen och kängorna på. Det är så jag minns Hans Willebrand, när jag i tankarna stundom återvänder till den tiden. Nu är hans värv avslutat och hur det är med pipa och kängor kan man undra.

Bengt-Göran Lexhagen

Benjamin Nilsson är sambandsoperatör på Marinbasen och har jobbat i förbandet i tre månader. Tillsammans med plutonen säkerställer de, att sambands- och ledningsförmågan upprätthålls